

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Apollinare Ep. Conf. Valentiae Segalaunorum In Gallia Commentarius
Prævius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A

DE S. APOLLINARE EP. CONF.

VALENTIÆ SEGALAUNORUM IN GALLIA

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Sancti in Martyrologiis classicis aliisque memoria :
Elogia varia : Actorum auctor : ex quo manuscripto
illa edenda.

ANNO CIRCA
DXXI.
Valentiæ Segalaunorum,
cujus notitia
datur.

Valentia Segalaunorum, quam S. Apollinaris, incolis S. Aiplonay dictus, multis virtutum exemplis vivus, nec paucioribus prodigiis mortuus illustravit, eadem urbs est, quam Bertii Ptolomeus in Narbonensi Gallia pag. 33 collocat, quæque in veteribus Notitiis (Plinio tamen et Ptolomæo recentioribus)... inter provinciæ Viennensis civitates XIV, sexto loco numeratur, uti in Notitia Galliarum, verbo Valentia pag. 584 scribit Hadrianus Valesius, cujus verba idcirco adduxi et cum Ptolomæi geographica enarratione contuli, ne quis de diversa hic agi Valentia existimet, quam modo in Narbonensi, modo in Viennense provincia collocari intelliget. Porro hanc urbem Baudrandus in suo Lexico geographico ita descripsit : Valentia, urbs Galliæ Narbonensis Ptolomæo, Segalaunorum caput, nunc VALENCE incolis, VALENZA Italis, urbs ampla et culta Galliæ, in Delphinatu, et in Valentiniensi tractu ab ea dicto, episcopalis est sub archiepiscopo Viennensi, cum arce et academia celebri, ad Rhodanum fluvium et e regione Vivariensis provinciæ paulo infra confluentes Isaræ in Rhodanum. Quæ princeps hujus urbis ecclesia est, teste Joanne Colombo lib. 1 de Rebus gestis episcoporum Valentinarum, pag. 246, olim SS. Cornelio et Cypriano, nunc S. Apollinari, de quo hic agimus, dicata est, illustrique canonicorum collegio nobilitatur.

præcipue colitur, annuntiatumque in Marli. S. Apollinaris,

2 In hac sacra æde, uti et per Valentiniæ diocesim Sanctus noster Officio duplici primæ classis cum Octava jam pridem coli cepit, prout Officia propria Valentiniæ ecclesiæ inspicenti manifestum fiet : at vero, quandam ei primum tam solemnem ritu veneratio impensa fuerit, nihil occurrit, unde definiti utcumque certo possit. Magna cum a multis retro sæculis in veneratione fuisse, ostendunt Martyrologiorum classicorum annuntiationes, quas omnes huc transcribere superæcaneum existimo. Unus pro omnibus audiat Ado Viennensis in suo Martyrologio ad hunc diem : In Galliis civitate Valentia sancti Apollinaris episcopi : cujus et vita virtutibus insignis fuit, et mors nihilominus signis et prodigiis decoratur. Adonianæ apud Rosweydam nostrum annuntiationi ad apicem consonat ea, quæ legitur in ejusdem Adonis Martyrologio, quod Dominicus Georgius ope codicum Bibliothecæ Vaticanæ recognovit et adnotationibus illustratum, anno 1743 typis vulgavit, ubi in subjectis ad hunc diem Adnotationibus hæc observat : Apollinaris, Valentiniæ ecclesiæ in Galliis episcopus, colitur hoc die a Hieronymianis, ut indicat Solle-

rius, a Rabano, Adone nostro, Usuardo, Wandelberto, licet cum Apollinari Ravennate eum (ut ipse censet) confundat, Notkero, Martyrologio Fuldensi, Ottoboniano, Richenoviensi, Augustano et Labbeano. Meminit Gellonense hæc die cum aliis. Ex his Ecclesiasticis Fastis, uti et partim ex Libello annali venerabilis Bedæ presbyteri, tom. VI Amplissima Collectionis Edmundi Martene pag. 638 edito, sancti Apollinaris elogium in Martyrologium Romanum hodiernum aliaque recentiora, quorum prolixum catalogum hic texere necesse non videtur, in hæc verba illatum est : Valentiniæ in Gallia S. Apollinaris episcopi, cujus vita virtutibus fuit illustris et mors signis ac prodigiis decorata.

3 Elogium hoc egregie stabilium succincta quidem, at plena laudis bene meritæ testimonia, quæ Agobardus, Lugdunensis antistes, lib. de Judaicis superstitionibus, et Ado, Viennensis præsul, Chronici sui ætate 6, de Sancto nostro scriptis reliquerunt. Ille nempe 300 circiter post S. Apollinaris obitum annis ad imperatorem Ludovicum Pium contra Judaicam perfidiam, superstitiones atque innumerabiles scribens errores, post adducta sanctorum Patrum Hilarii, Ambrosii, Cypriani et Athanasii contra Judæorum obstinatam impietatem gravissima testimonia atque exempla, ad Patrum concilii Epaonensis, quos inter inprimis S. Apollinaris, Judæorum societatem fugiendam penitus Christianis, decrevit, venerandam auctoritatem et synodalia statuta delabitur, utque sancti hujus Antistitis, non secus ac SS. Hilarius, Ambrosius, Cyprianus et Athanasius fecerunt, Judæos execrantis æquo judicio exemproque non leve orationi suæ pondus addat, eum a sanctitate editisque etiam suo tempore crebris miraculis in hunc modum laudat : S. Apollinaris, episcopus ecclesiæ Valentiniæ, quantus fuerit et sit, non solum gesta de eo scripta, sed et crebra ejus miracula usque hodie sublimiter testantur. Ado vero citato loco de S. Avito ejusque fratre S. Apollinare ad annum 492 hæc habet : Avitus quoque, Viennensis episcopus, eloquentia et sanctitate præcipuus, cujus frater Apollinaris, Valentiniæ episcopus, miraculis insignis, Isicii senatoris primum viri, postea Viennensis episcopi, duo lumina, clarissimi filii. Quæ hic de S. Isichio, S. Apollinaris patre, de quo hujus fratre, S. Avito, in medium protulit S. Ado, Viennensis antistes, ex infra dicendis, ac vel maxime ex jam pridem dictis in nostro Opere tom. II Martii a pag. 447 et tomo I Februarii a pag. 660 manifeste patent; illa vero, quæ de Sancto nostro tum ipse, tum Agobardus protulit, etiam verissima esse, ex hujus Commentarii de-

AUCTORE
J. G.

E

F

cusu

AUCTORE
J. G.

tum ex Hymno ad Vesperas Officii proprii

cursu Vitaque inferius edenda lectori perspicuum fiet.

4 Agobardo et Adoni succinunt Hymni sancto Antistiti nostro proprii, quos in sua Chronologia Lerinensi anno 1613 edidit Vincentius Barrali pag. 379, quique etiam inter Officia propria secundum usum ecclesiae cathedralis S. Apollinaris Valentiae summa cum cura et diligentia, ut titulus eorum praefert, emendata, pag. 71 et pag. 80 exstant. Atque ita quidem Hymnus ad Vesperas de S. Apollinare canit :

Exulta cleri concio,
Gaude plebis devotio,
Apollinaris gratia
Felix plaude Valentia.

* an Hunc?

Tunc * sancta generositas
Et generosa sanctitas
Dignum fecit splendescere
Pontificali sidere.

Honestae vitae merita,
Mundo signis exhibita,
Declaravere populis
Famam beati Praesulis.

B

Regis uxor obtinuit,
Quod ipse rex non meruit,
Nam per vestis suffragium
Vis est ablata febrim.

In una trino gloria
Sit laus non transitoria,
Qui sublimavit inlytis
Apollinarem meritis. Amen.

alioque ad Laudes subministratur

5 Hymnus vero ad Laudes varia, quibus Sanctus claruit, quaeque postea illustranda veniet, miracula his verbis recenset :

O quam felix suffossio,
Potum negante fluvio,
Qua donum Christi cernitur
Et vir sanctus reficitur.

Dum tumet unda fluminis,
Vento furente turbinis,
Mox cuncta fiunt prospera
Tranquillitate libera.

Praesul passus injuriam
Sua sponte dat veniam :
Exolvens poenae subditum
Malignum fugat spiritum.

C

Columnarum proceritas
Et cereorum claritas
Testantur vitam Praesulis
Coruscare miraculis.

In una trino gloria etc.

Alia quoque tum pie, tum prodigiose a Sancto gesta, in Valentinae ecclesiae Officio ei proprio, sparsim in Antiphonis Responsoriisque cum laude recensentur; quorum pleraque cum Saussayus in Martyrologio suo Gallicano ad hunc diem, eo ordine, quo haec contigerint, in epitomen contracta, satis apposite illustravit, non abs re fore arbitratus sum, ut editum ab eo sancti Praesulis nostri praeconium productis jam nunc elogiis maxima ex parte subjungatur.

subditurque Vitae compendium,

6 Ita pag. 690 habet : Valentiae Segalaunorum sub Viennensi prima (Ptolomei tempore sub Narbonensi censebatur) sancti Apollinaris, episcopi illius civitatis et confessoris, viri mirae sanctitatis et signiferae virtutis. Qui Isicii senatoris Viennensis subindeque praesulis filius, frater vero sancti Aviti ejusdem metropolis archiepiscopi post longum Valentinae sedis interpontificium (quam Maximus sectator Manichaeorum haeresis sua impietate et turpi vita foedaverat, eamque ob rem jussu Bonifacii primi Papae ab

episcopis Galliae praesulatu fuerat synodica condemnatione dejectus,) ut post diuinam caliginem sidus perlucidum lumen fere illic exstinctum pietatis reputaret*, meritis sanctimoniae et rarae eruditionis illustris, ad illius urbis episcopatum divino consilio promotus, expansis apostolici spiritus et virtutis radiis, cives desolatos laetificavit. Affluenti siquidem doctrina, flagranti in Deum amore, ovium eximia dilectione et sanctissimae conversationis exemplis signisque etiam admirandis id praestitit, ut vindicata mox Christiana Religio vires et decus pristinum resumeret, incolaque in vias pacis et justitiae unanimiter ambularent.

7 Non id grate tulit lividus piorum hostis, viarumque Dei perpetuus adversator. Cum enim immisisset in cor Stephani curatoris fisci Sigismundi regis, tantum libidinis aestum, ut defunctae conjugis sororem sibi illicito conjugio copularet, Virque Dei Apollinaris zelo justitiae et honestatis, sicut pridem Joannes, incensus, scelus nefandum postquam saepe reprehendisset, incestuosum illum pertinacem in foetore luxuriae, in synodo, quam cum Avito fratre metropolitae suo et comprovincialibus episcopis eam ob rem habuerat, gladio anathematis percussisset, permovit tum daemon per illum perditum peccatorem ita regis animum, ut sanctis considerentibus praesulibus, potissimum vero beato Apollinari dira quaeque interminaretur, ni exclusum sacris hominem protinus in communionem reciperent. Tamen remisso nonnihil (ne simul tot ecclesias orbare pastoribus) furore, episcopos quidem caeteros adhuc in synodo residentes jussit ad propria reverti. Sed cum Apollinaris, qui primarius in causa videbatur, sua in sententia persisteret, nec ullis illicis aut terroribus posset ab illa deduci, tum rex in eum omne odii evomuit virus : et qua injuriis, qua insidiis petito, solo et solio coegit excedere : cum fides igitur aliquot asseclis beatus Pontifex desertum in locum se recepit : ubi cum illi arente humo siti ingenti laborarent, oratione sua fontem aquae vivae levando suorum ardori obtinuit, qui, eo abscedente hinc cum sociis, mox exsiccatum est.

8 Contigit interim, ut rex ipse, qui beatum Praesulem nec videre volebat nec audire, cujus in perniciem juraverat, Deo volente in febrim adeo gravem incideret, ut exitio proximus a medicis crederetur. Eo in discrimine invaluit reginae fides : quae pietatis alis subvecta, ad Pontificem beatissimum properans, fervida ipsum devotione oravit, ut injuriae immemor, gratis suis Deo precibus regi incolumitatem impetraret. Qui desperatione fletibusque religiosae principis concussus, cucullam suam ipsi dedit, cuius tactu febrilis ardor protinus restingeretur. Rediit regina tanto fulta pignore; firmaque fide, ubi vestem Viri Dei super regem expandisset, protinus is, effugata infestatione morbi, gratiam percepit perfectae sospitatis. Multa alia edidit prodigia Vir divinus, ut cum Rhodani tumentes fluctus aurasque vehementes repressit, quae navim, in qua erat, quatiebant ; tumque Aliphium puerum a daemone obsessum liberavit et presbyterum eadem infestatione vexatum. Postremo post gloriosum excursum ad sedem rediit : ubi micans justitiae testimonio et Dominicus praemunitus Sacramentis feliciter migravit ad praemium. Praefuit ecclesiae Valentinae annos triginta quatuor. *Hactenus ex S. Apollinaris biographo*

D

* an repararet?

quod Saussayus in Martyrologio Gallicano

E

edidit, maxima ex parte desumptum ex Sancti biographo, F

A grapho depromptum hincque inde a Saussayo ornatum Sancti nostri elogium. Reliqua vero, quæ ex aliis hausta fontibus laudatus martyrologus de eo memorare pergit, in aptiorem, quem postea habitura sunt locum, tantisper hic transmittam, ut de laudati biographi ætate aliisque ad eum pertinentibus prius lector instruat, quam ex ejusdem scriptoris fide et testimonio sancti præsulis nostri res gestas a nobis ordinari componique videat.

ei familiari, qui paulo post Sancti mortem

8 Hunc S. Apollinari non modo cœvum, sed et familiarem, rerumque, quas narrat, multarum oculatum testem fuisse, tam luculenter ex edenda inferius Vita et jam mox huc transcribendis testimoniis conficitur, ut, nisi temere, moveri de eo controversia non possit. Ita enim ipse num. 10 loquitur: His actis, dum a cunctis grates divinæ potentia redderentur, in conspectum Arelaten-sium urbis Rhodano famulante pervenimus; qua voce se S. Apollinari, Arelatem navi proficiscenti itineris comitem fuisse, apertissime indicat, uti et paulo post ita loquens: In quo loco dum morarum spatia caritatis causa protraheret, (nempe S. Apollinaris), Arcutamia senatrice propinqua sua invitante, Massiliensium nos vota suscipiunt. Et num. 19 agens de Paragorio, qui, dæmone instigante, alopam sancto Præsuli infligerat, immotusque ad ejus lectulum hærebat, iis verbis biographus noster utitur, quibus se decumbentis ex infirmitate Antistitis cubiculum ingressum fuisse, lotisque rei gestæ seriem ex ipsomet ejus ore intellexisse, diserte testetur: audi illum: Nos vero, redditis Deo de more præconiis, dum cubiculi cellula nobis redeuntibus patuisset, eum (Paragorium,) qui vincus stabat, locum tenere vidimus inconcessum: indignatisque nobis, cur, quod reverentia vitari solet, præsumptio vindicaret, causam rei gestæ tam verbis ipsius Sancti, quam hærentis (Paragorii) taciturnitate cognovimus. Hinc quanta sit biographi nostri auctoritas, nemo non intelligit, qui inter historiographos, præ ceteris fide dignos, eorum esse supremum gradum noverit, qui oculis explorata et sibi intime perspecta litteris consignant.

Vitam ejus scripsit: hic non monachus Lerinensis,

10 Quod vero ad ipsum tempus, quo Vitam hanc biographus conscripserit, atinet, nihil reperi, unde certum annum solide designare queam. Cum tamen edita postmodum ad Sancti tumulum miracula, quæ Agobardus supra laudatus ad sua usque tempora perennasse memorat, altissimo biographus involverit silentio; hinc eum paulo post S. Apollinaris obitum Vitam ejus elucubrasse, admodum verisimile fit; atque ita etiam sentiunt auctores Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 143. An autem Vita hæc a monacho Lerinensi primitus conscripta fuerit, prout Bailletus in Tabula critica ad hunc diem tradit, id enimvero optimo jure in dubium vocatur, utpote nullo antiquitatis testimonio aliove indicio firmatum. An forte Bailletus non alterius Vitæ, quam quæ in Chronologia Lerinensi a Vincentio Berrali edita est, auctorem statuit Lerinensem monachum? Sit ita. At is certe pro vero S. Apollinaris biographo haberi non potest, qui Vitæ ab alio, ut patet, compositæ fragmentum dumtaxat, idque, auctorum Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 144, æquissimo judicio, perquam vitiose ediderit. Ut sit, non apparet, quo ex capite S. Apollinaris biographus Lerinensis monachus asseveranter dici cum Bailletis possit. Restat, ut in ejusdem biographi nomen, si quo modo probabiliter erui possit, nunc investigemus.

11 Labbeus, Edmundus Martene et scriptores Historiæ literariæ Franciæ jam laudati, eum unanimi sententia anonymum statuunt, nec sine causa quidem, cum nomen suum nusquam ipse diserte expresserit, nec illud alii antiqui scriptores memoriæ prodidisse reperiantur. Aliqua tamen, eaque non inani ratione impulsus fuisse arbitror Petrum Chiffletium, ut Vitæ S. Apollinaris, ex veteri Ms. S. Claudii nobis descriptæ, et a se cum aliis Mss. collatæ, hæc sua manu præmitteret verba, Auctore, ut videtur, Eladio ejus (S. Apollinaris) diacono. Est porro Eladius hic ex Chiffletii mente idem ille diaconus, qui apud Labbeum tom. I Bibliothecæ Mss. pag. 691 et 692 et apud Martene tom. VI Amplissimæ Collectionis col. 782 fortassis ex descriptoris vitio Claudii nomen habet, quique plus semel in sancti Antistitis Vita recurrit. Ex quo autem indicio, quare ratione laudatus Chiffletius conjecturam hanc fecerit, ut biographum nostrum Eladii nomen habuisse nec a memorato diacono diversum fuisse scriberet, nusquam ipse edixit. Suspicio tamen eum, cum lectionem ceteris Ms. Sanelaudiani prætulisse ceteris videatur, ea ratione motum fuisse, quæ ex verbis num. 11 Vitæ S. Apollinaris, prout etiam in Cisterciensi et Ursicampano Mss. codicibus leguntur, infra transcribendis, in hunc modum desumi potest. Qui, uti in his tribus Mss. legitur, ex Leubaredo, sancti Antistitis nostri archidiacono, cur a divino Officio sanctus Præsul præter morem abfuerit, exquisivisse narratur, ipsemet Vitæ S. Apollinaris scriptor est, prout ex his verbis num. 11 liquet: Et revertens causam ab eo hujus inofficisiositatis exquirere; ille vero, qui Leubaredo archidiacono post auditam absentis causam in hæc verba respondit: Es quidem, ut narras, gaudiorum timore confectus, sed exultare te convenit etc., ille, inquam, sine ullo dubio, uti ejusdem numeri verba ferunt, fuit sæpe dictus diaconus nomine Eladius. Cum igitur verosimile sit, biographum ex reverentia Præsulis coram aliis ex archidiacono inquirere non voluisse, cur a divino Officio sanctus Antistes abfuisset, aut, si id, non remotis arbitris, factum fuisse velis, cum tamen adhuc verisimile sit, eum, qui archidiaconi responsum mox altero responso excipit, eundem illum esse, qui de Præsulis absentis causa quæstionem prius instituerat, prout in familiari colloquio de rei insolitæ causa studiose conferentibus usu venire solet; hinc, arbitror, conjecturam eamque non improbabilem fecit Chiffletius, Eladium diaconum eundem cum biographo esse, qui, ut jam diximus, absentis Præsulis causam ex archidiacono exquisivit, quique, ea audita, gaudendum potius de sancti Præsulis gloriosa morte, quam dolendum pronuntiavit.

AUCTORE J. G. sed Sancti diaconus, nomine Eladius, fuisse videtur,

12 Ut sit, saltem ex hoc facto subnezisque his anonymi verbis: Hæc retuli gesta, quæ meminimus, abunde rursus confirmatum habemus, biographum S. Apollinari certo cœvum ac perquam familiarem fuisse. Hinc colliges, inquit laudatus Martene in Observationibus præviis ad Vitam S. Apollinaris, quanti Vita ista, etsi brevissima, ab eruditis piisque viris æstimanda sit. Dissentiunt hic a Martenio Scriptores jam laudati Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 143 et 144, uti Gallicè ita ferme loquuntur: Intempestiva religio indiscretæque modestia biographum a recensendis ex ordine sancti Antistitis præclaris gestis retinuit; hinc ipse, nulla eorum facta indagazione, ea tantum narravit, quæ sibi

cujus Opus, a censura paulo seceriori tentatum,

ultra

AUCTORE
J. G.

ultra ac sine conatu in mentem venerunt, ...
caque stylo prosecutus est adeo redundante et
perplexo, ut multis verbis perpaucas res enar-
rasse, dici sine injuria possit. Ejus ad Sancti
Vitam Præfatio ceteris partibus obscurior est,
eo quod ineptæ sæculi sui eloquentiæ studuit.
Hactenus illi : quibus, cum vitiosam sæculi IV
facundiam carpunt, multaque præclare a sancto
Antistite gesta ab eodem biographo intacta fuisse
conqueruntur, lubens assentior. Verum non video,
quo jure eum de jejuna loquendi profuentia tam
severe accusent, cum sat multa scripserit, quæ
paucioribus verbis, quam ipse usus sit, æque
plene enarrari non possent. Ut adeo malim cum
laudato Martenio S. Apollinaris Vitam brevis-
simam dicere, cumque eruditis piisque viris in
pretio habere, quam judicio stare scriptorum
Historiæ literariæ Franciæ, dum Vitam hanc
verbosiorum seu vocibus locupletem, rebus ipsis
jejunam esse, definiunt.

ex Ms. Petri
Chiffletii,
postpositis
aliis apogra-
phis, infra
edendum est.

13 Nunc, cur ex variis, quæ habemus, hujus
Vite apographis, tum excusis, tum Mss., illud
præ ceteris edendum censuerim, quod nobis Pe-
trus Chiffletius, Societatis nostræ vir eruditus,
olim submitit, reddenda mihi ratio est. Præter
lacunas aliquot, tom. VI Collect. Vett. Scripto-
rum ex codice Regiæ Sueviæ Vitam inspicienti-
bus obvias, nonnulla in eodem vitia sunt, in quæ
Grammaticæ tiro non impingeret, quæque a bio-
grapho, non tam Latine imperito, profecta fuisse,
credibile non est. Accedit, quod phrases nonnullæ
in eodem turbatæ aut laxatæ exsunt, quæ in
eadem Vita, ut est a Labbeo ex veteribus mem-
bris edita, integriores planioresque sint. Verum
cum et hæc utut lacunis vacua, nævis suis non
careat, qui et in apographo ex Mss. Cisterc.
tom. VI, num. 40 desumpto, inque Ms. Ursi-
campi egrapho reperiuntur, descriptum ex codice
Ms. S. Claudii cumque Ms. Accincti monasterii
a laudato Chiffletio collatum Vitæ exemplar,
utpote aliis, meo judicio, emendatius planiusque,
præ ceteris edendum censeo : quam ad rem non
parum me movit, quod auctor Vitæ S. Aviti apud
nos tom. I Februarii pag. 667 vix non ad apices
simile exemplar secutus fuisse videatur, cum ex
Vita S. Apollinaris ea desumpsit, quæ S. Avito
cum eo communia fuerunt.

§ II. Sancti familia nobilitate ac pietate illustris : ejus patria et institutio : tempus gesti episcopatus assignatur, atque hinc annus ejus natalis et emortualis eruuntur.

S. Apollina-
ris, qui ger-
manum fra-
trem habuit
S. Avitum.

Apollinarem nostrum ex utroque parente fra-
trem habuisse S. Avitum, Viennensem in Gallia
episcopum, disertè tradit biographus noster,
num. 2, ita in causa incesti Stephani (de qua
infra) utrumque Sanctum laudans : Quæ de re
sancti ac beatissimi apostolici viri Avitus et
Apollinaris (qui SECUNDUM CARNEM GERMANI, in
Christi vero opere famosissimi fratres, ... spi-
ritu fervente eruditi)... simul in unum congre-
gati, ipsum Stephanum sacra communione pri-
vari sanxerunt. Nec alio, quam biographi nostri
sensu, intelligi debet, tum ipse S. Avitus, qui in

titulo Prologi ad quinque Poematum suorum D
libros, hortatu S. Apollinaris editos, aliisque locis
sese ejus fratrem compellat, tum ipsemet Sanctus
noster, dum illum Epistola XI inter S. Aviti
Epistolas Episcopum germanum salutat. Neve
dubium ullum superesse possit, an non forte,
quemadmodum se invicem episcopi quilibet Fra-
trum nomine vocitant, ita S. Apollinaris spiri-
tualis dumtaxat germanusve in Christo frater,
non vero secundum carnem S. Aviti frater ger-
manus intelligi possit, audi eundem S. Avitum
in Præfatione ad Poematum librum sextum, de
consolatoria laude castitatis ad Fuscinam sororem
scriptum, in hæc verba S. Apollinari loquentem :
Meminerit autem pietas tua, hunc ipsum, quia
sic vocas libellum, vel de religione PARENTUM
COMMUNIONUM, vel de virginibus nostræ familiæ fa-
miliarius disputantem, illis tantummodo legen-
dum dare, quos revera nobis aut vinculum propin-
quitate aut propositum religionis adnectit.
Communes itaque cum utriusque Sancto parentes
atque adeo et ceteri consanguinei fuerint, necesse
non est, posteaquam tom. I Februarii a pag. 660
in Vita S. Aviti et tom. II Martii a pag. 447 co-
piosius actum de iis fuit, de eodem hoc argumento,
in quantum ad S. Apollinarem nominatim attinet,
uberius iterum hic disserere. Omissis proinde
rebus sat multis, quæ huc proxime non attinent,
sufficiet hoc loco utriusque parentis notitia, par-
tim ex S. Adone, partim ex S. Avito desumpta.

15 Et Ado quidem, jam ante num. 3 citatus
SS. Apollinaris et Aviti patrem, quem Isichium
vocat, asserit, senatoria primum dignitate orna-
tum, postea ad Viennensem in Gallia cathedram
evectum fuisse. Eadem hæc, suppresso tamen pa-
rentis sui nomine, indicat S. Avitus in suo mox
laudato carmine de consolatoria laude castitatis
ad Fuscinam sororem, ubi versu 657 et seqq. post
fascem nempe sæcularium dignitatum, puta sena-
toriarum aliarumque hujuscemodi, ad populorum
Ecclesiæ fascem, seu episcopales infulas assum-
ptum fuisse patrem suum, his verbis canit :

Pontificem sacris adsumptum respice pa-
trem,

Cumque tibi genitor vel avunculus, undique
magni,

Post fascem placeant populorum sumere fas-
scem,

Suscipe quos humiles patrum ad consortia F
fratres

Officio similes nectens ecclesia junxit.

Idem vero Avitus suam, atque adeo et S. Apol-
linaris, matrem apertissime declarat, cum eam
Audentiam appellat, ac post editam ultimo partu
Fuscinam, una cum suo conjuge, S. Isichio, per-
petuam pari consensu, et ex voto quidem, servasse
castitatem, versu 49 et seqq. ita tradit :

Edidit ut quartam genitrix Audentia pro-
lem,

Teque dedit generi partu fecunda supremo ;

Confestim parcam promittit ducere vitam.

Ac deinceps partibus castum servare cubile

Constituit votis carorum cura parentum.

16 Porro, tametsi cæcites, superna jam nobili-
tate donati, nobilitatem carnis et genus et proa-
vos, et quæ ipsi non fecerint, inter sua non com-
putent; tamen, quia juncta nobilitati sanctitas
mortalibus illustrior apparet, quam nobili pioque
stemmate ortus sit Sanctus noster, juverit hic
exposuisse. Ita S. Avitus in laudato plus semel
Poemate ad Fuscinam sororem de patre et avo
suo versu 651 et seqq. cecinit :

patrem vero
S. Isichium,
matrem au-
tem Auden-
tiam,

atavos pro-
avosque nobi-
lissimos,

Quos

A Quos licet antiquo mundus donasset honore,
Et titulis monstret generoso semper ab ortu:
Plus tamen ornavit divinum insigne gerentes
Ordine quod proprio sanctas meruere ca-
thedras.

*Neque pater et avus dumtaxat, sed et atavi pro-
avique S. Apollinaris, seu conjugii legibus defun-
cta uxore soluti, seu conjugis voluntate perpetuum
thoro separati, sacerdotali dignitate non minus,
quam antiquo mundi honore et avita nobilitate
illustres exstiterunt. Avitum rursus de his loquen-
tem audi:*

Non atavos jam nunc tibimet proavosque
retexam,

Vita sacerdotis quos reddidit inelyta dignos.
Igitur, Viennensi hoc præsule teste, Sanctus nos-
ter ex parentibus undique magnis genus suum
traxit.

inter quos for-
tasse impera-
tor Avitus

17 An autem inter ejus progenitores censi
debeat Avitus, qui, teste Cassiodoro in Chronico,
post Maximum in Gallis sumpsit imperium,
Henschenius noster tom. I Februarii pag. 660 in
medio reliquit; quod nec ego pro certo adstruere
ausim, quandoquidem S. Avitus, biographus nos-
ter, SS. Agobardus et Ado supra laudati, nus-
quam Avitum imperatorem Sancti nostri avum
vel S. Isichii patrem fuisse, expresse testati sunt.

B Sunt tamen indicia quædam, quæ hanc S. Apolli-
naris nostri originem sat similem vero reddunt.
Quod enim S. Avitus de avo et patre suo scribit,
eos, utut antiquo mundi honore donatos, illu-
striores easisse, Ordine quod proprio sanctas
meruere cathedras, hoc, si cui hujus temporis
viro illustri et secularibus prius fascibus ornato,
certe Avito imperatori (nam de S. Isichio nihil
hic attinet dicere) exactissime congruit, utpote
qui ex senatore Arverno anno 455 imperator
declaratus, teste Mario Aventicensi in Chronico
apud Bouquetum tom. II, pag. 12, postmodum,
nempe Joanne et Varana coss. factus est episco-
pus in civitate, Placentia nimirum, uti Jor-
nandes ibid. pag. 27 exponit. Accedit, quod
S. Avitus Sancti nostri frater germanus ad
virum illustrem Apollinarem, S. Sidonii filium,
scribens, hujus suosque parentes communes fa-
cial: suis Viennensem episcopum verbis Epist. 45
loquentem accipe: Animum namque, ut ait
vester poëta, subit cari genitoris imago, ut
memoria retractavi, usque ad nostras quam-
libet dispari professione personas, quandam
PARENTUM COMMUNIUM sortem parilitate laborum,
invidia exequente, perduci. Et paulo post:
Quotiescumque appeti visa est, criminationi
subjacuit FAMILIA NOSTRA, non crimini.

computandus
est,

18 Sirmondus noster, non temere conjiciens
epistolam hanc datam a S. Avito fuisse, cum
Apollinaris, S. Sidonii filius, ab Alarico rege,
apud quem delatus fuerat, illæsa gratia rediisset,
ad memorata jam mox verba ita annotat: Tanta
erat Aviti (Viennensis episcopi) familiæ cum
Sidoniana conjunctio, ut eandem faciat, vicis-
simque nomina transferat et commutet. Qua-
propter, cum, teste S. Gregorio Turonensi lib. II
Hist. Francorum cap. 21, Papianna, Aviti
imperatoris filia, S. Sidonio nupsit, ab eoque
filium habuerit Apollinarem illum, quocum sibi
parentes communes esse profitetur S. Avitus
consecrarium hinc fieri videtur, ut Avitus impe-
rator, qui Apollinaris, Sidonii filii, avus ma-
ternus certo fuit, etiam S. Apollinaris nostri et
S. Aviti avus exstiterit; maternus quidem, ut iis
videtur, qui per avunculum a S. Avito laudatum

quod post fascies secularium dignitatum ad po-
pulum ecclesiæ fascem assumptus fuerit, S. Sidonium designatum fuisse, censent; paternus
vero, ut iis placet, qui præter Ecdicium et Agri-
colam, a Sirmondo in Notis ad S. Sidonii episto-
las memoratos, Aviti imperatoris filium statuunt,
aut cum uno ex istis confundunt S. Isichium, a
quo ante aditum episcopatum S. Apollinaris
noster mundo datus est. Quidquid id est, certe
si spectetur usitata tum temporis consuetudo, ut
ab avis vel a patre nepotes filive nomen sortirentur
suum, ipsum Aviti nomen, quod germano
fratri S. Apollinaris inditum fuit, suadere potest,
Avitum imperatorem non extraneum familiæ illi
fuisse, unde SS. Avitus et Apollinaris editi in
lucem sunt. Sed de hac utriusque Sancti origine,
de reliqua ejus cognatione postea acturus, jam
satis dixisse me arbitror. Quare ad locum, ubi
natus et institutus fuerit S. Apollinaris, inqui-
rendum jam progredior.

AUCTORE
J. G.

19 De hoc ita subtimide locutus est Bailletus
ad hunc diem: Creditur (S. Apollinaris) Viennæ
natus fuisse. At poterat certe, si biographum
nostrum legerat, confidenter omnino, eum apud
Viennam Allobrogum et natum et institutum pro-
nuntiare. Biographum audi num. 1: Igitur beatus
Apollinaris, Valentiniæ urbis episcopus,
apud Viennam et natus et institutus est. Qui-
bus verbis eorum etiam confutatur opinio, qui
Sanctum nostrum in Lerinensi monasterio, sexa-
ginta circiter leucis a Vienna Allobrogum dis-
sitis, institutum fuisse volunt. Neque profecto tam
diserto biographi nostri testimonio opponi pos-
sunt hæc, quæ Vincentius Barrali in Chronolo-
gia Lerinensi pag. 378 tanquam Petri de Nata-
libus verba allegat: Apollinaris episcopus in
Gallis civitate Valentia, de quo constanter
tabulæ Lerinenses: Sanctus Apollinaris, epi-
scopus Valentiniæ et monachus Lerinensis. Ete-
nim, ut cuilibet Opus Equilini, anno 1493 excu-
sum, consulenti perspicuum fiet, nihil hic scriptor
lib. XI, num. 272 de Sancto nostro refert, præter
recensitum num. 3 S. Adonis de eo Elogium.
Quid? quod post Caput 129 ejusdem libri XI idem
Petrus de Natalibus aperte indicet, se æque de
S. Apollinaris ac de aliorum Sanctorum, quos
ibi enumerat, vita vel gestis nihil penitus po-
tuisse invenire, nisi eorum nomina et dies
festivitatum. At, inquit, tametsi laudatus Equi-
linus eum non faciat Lerinensem monachum; ta-
lem tamen constanter faciunt Lerinenses tabulæ,
prout Vincentius Barrali scribit. Sed, si veteres,
si authenticæ sint hæc tabulæ, cur ætatem earum
fidemque non indicat, cur eas Vincentius non
producit? Si recentiores, tanti momenti non
sunt, ut etiamsi iis Equilini aliorumque recen-
tiorum accederet auctoritas, ullatenus biographi
cœvi testimonio præponderare possint. Asserit
quidem biographus noster num. 5, sanctum
Antistitem nostrum cucullam gestasse, quam sibi
Burgundionum regina præstari postulavit, ut
super regem ægotantem sterneret: at qui inde
eum Lerinensem monachum fuisse contendit,
necesse est, ut episcopos omnes et cujuslibet con-
ditionis viros, qui ante pileorum nostri temporis
inventionem cucullatis vestibus utebantur, mona-
chos pariter Lerinenses faciat.

natus institu-
tusque fuit
Viennæ Allo-
brogum;
E

20 Non ita, quemadmodum de utroque Sancti
nostri parente, ac de loco ejus natali cœvorum
testimonio constat, de ipso anno, quo is vel natus
vel denatus sit, expressa nobis suppetunt aucto-
rum veterum documenta. Hinc utrumque nata-
lem

tenuitque epi-
scopatum Va-
lentinum an-
nis 54,

ACCTORE
J. G.

lem ejus annum exacte ac pro certo determinare non ausim. Est tamen, unde Sancti aetas et hinc natales anni sat prope erui plausibiliter possint. Sic nempe biographus noster num. 7 ad rem nostram scribit: Cum pontificalis officii cursum tricesimo et quarto anno venerabilis vitæ compleret, superna ammonitione commotus, ad visendos consacerdotes propinquosque suos properare decrevit, dicens ante transitum suum (quem jam celeriter imminere, divina revelatione cognoverat) velle se tam liminibus S. Genesii martyris, quam conspectibus atque affatibus propinquorum presentanea contemplatione præbere. Cum itaque, biographo nostro teste, anno 34 episcopatus sui mors celeriter, ut divina ferebat revelatio, S. Apollinari imminuerit, forte is eodem anno, vel saltem insequenti mortalem cum immortalis vita commutavit. His junge annos circiter 33, quos, cum ad Valentianam sedem eveheretur, Sanctus numerabat; exsurgent universim anni circiter 67, quibus versatus in terris sit. Quod autem hi ultra annum Christi 531 extendi, aut removeri infra annum 430 non possint, in hunc modum ostendo. Anno B 529 vel initio sequentis habita est Valentina synodus ad Rhodanum, prout in Vita, S. Casarii, Arelatensis episcopi, num. 43, et in Vita S. Cypriani, Telonensis episcopi, num. 45 a nobis jam dictum est. Quoniam vero huic non interfuit S. Apollinaris (id enim biographus, qui se aperire proficitur, quod, mundanæ vitæ propinquante jam termino, Sanctum egisse recoleret, ejusque adeo exsilium deinde gesta retulit, silentio non involvisset) oportet, ut jam sanctus Antistes in vivis esse desierit, atque adeo ut 34 episcopatus ejus anni eo se extendere non possint. Sententiam hanc egregie confirmat S. Ado in Chronico, Aetate 6, ad annum 492, ubi S. Apollinarem jam tum episcopum fuisse, statuit: ea quo consecrarium est, ut anno 531 superstes in vivis non fuerit, cum alias non 34 aut 35, sed 39 aut 40 annis Valentianam sedem tenuisset, quod cum biographi verbis supra adductis facile conciliari nequit.

ac probabiliter mortuus est sub annum Christi 520, aetatis suæ anno circiter 67.

21 Quapropter non video, quid Coitium impellere poterit, ut ad annum Christi 534, num. 9 ita de Sancto nostro scriberet: Tunc in vivis adhuc esse poterunt Sæculatius, episcopus Deensis, et Apollinaris, episcopus Valentianus, qui concilio Epaonensi sub Sigismundo Burgundie rege interfuerant. Quin contra, vel ex hoc capite, quod S. Apollinaris Epaonensi synodo anno 517 interfuerit, nec tamen in Arelatensi concilio, anno 524 habito, inter præsules illos, quibuscum ipse una Epaonensi subscripserat, vel per se vel per vicarios compareat, sat probabiliter confici posset, eum jam inde ab anno 524 e vivis excessisse; quæ quidem mortis epocha Castellano non displicuisse videtur, quandoquidem Sancti obitum anno 520 innexuit. Certe ob jam dicta plausibilitus videtur, sub annum 520, seu inter annum 518 et 524 ejus obitum contigisse, quam inter annum 525 et 534, uti adstruit Martyrologium Parisiense anno 1727 excusum. Castellani igitur epocha, tamquam probabiliori, admissa, consequens est, ut anno circiter 486 ad Valentianam sedem S. Apollinaris evectus fuerit, atque adeo quatuor circiter annis prius, quam S. Avitus, ejus, ut Sirmondus alique communiter censent, natu minor frater, episcopali dignitate fulgere cœperit; quam quidem S. Avito dignitatem circa annum 490 collatam fuisse, ostendit

Henschenius noster tom. I Februarii pag. 661, D num. 6 et in Annotatis suis ad ejus Vitam, in qua S. Apollinaris, certe quod natu major erat, ante S. Avitum nominatus fuit; quod idem tradunt scriptores Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 116, Longuevallius noster tom. II Hist. Eccles. Gallicanæ pag. 218 alique passim eruditi; ac proin nostræ supra memoratæ chronotaxi minime adversatur S. Ado in Chronico, dum ad annum dumtaxat 492 SS. Aviti et Apollinaris meminit, cum loco citato non doceat, utrumque Sanctum anno illo episcopalem ordinationem suscepisse, ut potius eos, jam ante episcopos creatos, tunc maxime ac deinceps doctrina et virtutibus fulsisse, insinuare videatur. Quod si ad Valentianæ ecclesiæ ante annos plurimos, ut apparet, suo pastore viduatæ, miserandum statum respiciamus, videri mirum poterit, non ante annum circiter 486 S. Apollinarem ei præfectum fuisse, quod tamen ideo factum non fuisse, putem, quod is requisitos a sacris canonibus annos necdum ante id temporis attigisset. His ita, ut res non certa fert, utcumque stabilitis, si anno Christi circiter 486 anni ferme 33 completi subducantur, quos nempe ante aditum episcopatum S. Apollinaris exegit, ad annum circiter 453 redibitur, qui ejus in terris natalis fuerit. E

§ III. Sancti gesta et variæ virtutes, de quibus apud biographum nostrum nulla fit mentio.

Stabilitis ex biographo nostro Sancti nobilissima cogatione, patria atque institutione, dignatque ex eodem, quoad fieri proprius potuit, ortus, suscepti episcopatus et obitus tempore, ab illo nunc, ut ne, quæ ipse explicare non recessuit, sancti Antistitis gesta virtutesque, omnino tacita prætermittam, divertere tantisper cogor, ad eundem tamen mox reversurus ducem, cum de rebus, a S. Apollinare sub vitæ finem gestis, agendum erit. Si Joanni Columbo, ex fide ceterum Monumentorum et Mss. codicum archivi episcopalis quatuor libris gesta episcoporum F Valentianorum et Diensium studiose complezo, si Sammarthani fratribus tom. III Galliæ Christianæ pag. 1409 aliisque scriptoribus adhærere liceat, S. Apollinaris Valentianam sedem tenuit post Maximum hujus nominis I. Hic porro, ut Sirmondus in Epistolam Bonifacii I Papæ apud Labbeum tom. II Conciliorum col. 1816 scribit, ille idem fuit, quem Manichæorum olim secta involutum, homicidique in sæculari judicio damnatum et multis insuper flagitiis cooperatum, accusarunt apud Bonifacium (hujus nominis, ut dixi, I) clerici ejusdem ecclesiæ, asserentes, illum delegatis constitutisque in provincia cognitionibus adesse minime voluisse, omniaque semper judicia subterfugisse. Pontifex, quia is Roman non venerat, intra provinciam judicandum decernens, synodum episcoporum die præfixo congregari jubet, in eaque Maximi causam discuti et sententiam sive in præsentem sive in absentem proferrî. Quid homini reo ab episcopis actum sit, nusquam litteris proditum inveni. Id certum, Valentianum gregem sub pastore, ut in Epistola Bonifacii tom. cit., col. 1584 dicitur, Manichæorum caligine... et

In S. Apollinare pastorali sollicitudo pro suo grege.

A et commissis involuto undique flagitiis, non potuisse non multum detrimenti sapere, multosque proin successori ejus S. Apollinari exantillandos labores, vigiliq[ue] cura impensissime desudandum fuisse, ut fidei morumque puritatem, perversa Maximi doctrina pravisque exemplis labefactam, pristino vigori restitueret. Ex tam difficili arduoque labore illum forsitan morbum Sanctus contraxerit, quo, haud ita pridem, ut Sirmodus censet, episcopus creatus, Lugduni lecto affixus fuit, ubi eum S. Vivenotus, prout ex 17 S. Aviti Epistola liquet, amice invisit et consolatus est. Hos quidem Apostolicos S. Apollinaris labores aliasque ejus virtutes, sigillatim biographus noster, ut jam monui, non expressit; sed ambigendum tamen de iis non esse, docent nos ejus verba, quibus generatim episcopales ejus dotes complexus est, impari se, qui singulas digne recoleret, num. A aperte professus.

Catholicae fidei propagandae et propagandae, ardens zelus,

B 23 Has inter episcopales virtutes non infimum gradum tenuit ardens Catholicae fidei propagandae, haeresisque Arianæ convellendae studium, quod ei cum S. Avito fratre aliisque summis viris, episcopali dignitate tum fulgentibus, commune fuit. Testatur id Collatio episcoporum coram rege Gundebaldo adversus Arianos anno, ut in Spicilegii Acheriani tom. III edit. 1723, pag. 304, et apud Longevallium tom. II Hist. Eccl. Gallic. pag. 254 dicitur, 499 habita, cui Valentinae urbis episcopus, qui alius a S. Apollinare nostro, prout ex annis ejus episcopatus ostenditur, esse nequit, interfuisse narratur. Et quamquam Catholicorum praesulum conatibus non omni ex parte responderit exoptatus eventus; id tamen effecit eorum zelus, ut Catholici Burgundionum regis subditi in Catholica fide permanerent, et plurimi Ariani, ut ipse Gundebaldus rex Trinitatis aequalitatem nec publice profiteretur, nec Arianam perfidiam ejuraret, tamen ad poenitentiam venerint et post aliquot dies, quemadmodum tom. cit. pag. 306, col. 2 refertur, baptizati fuerint; nempe, ut apposite advertit laudatus Longevallius tom. II Hist. Eccl. Gallicanae pag. 254, quia Photini vel Pauli Samosatani sectatores erant, quos canon 19 concilii Nicæni et postea etiam canon 16 concilii Arelatensis 2, anno 452 habiti, baptizari praecepit his verbis: Photinianos sive Paulianistas secundum patrum instituta baptizari oportere.

C Hos autem hereticos per haec tempora Galliam infestasse, uti advertit Sirmodus in Notis ad Epist. 28 S. Aviti, indicat concilium Arelatense II, cap. 16 et Sidonii Epistola 12 lib. VI ad Patientem, episcopum Lugdunensem. Unde et beatus quoque Avitus Photinianorum haereticorum validissimus expugnator dicitur ab Agobardo. Cetera, quae in hac collatione utrimque a Catholicis Arianisque gesta et dicta sint, leges cit. tom. III Spicilegii Acheriani pag. 304 et segg.: ubi et merito S. Apollinaris aliorumque praesulum submissionem humilitatemque suscipies, qui, etsi S. Avito, ut Acta Collationis, S. Aviti biographus aliique insinuant, episcopali dignitate et etate seniores essent, libenti tamen promptoque animo id huic detulerunt, ut suo omnium nomine solus contra Arianos coram rege verba faceret. Adeo procul a Sancto nostro altissime coepiscopis ejus aberat, quae saepe alias Ecclesiae damnosa fuit, tuendi honoris proprii augendaeque gloriae intempestiva cupiditas.

tuentis dignitatis Sedis Apostolicæ

24 Ut autem ii, quibus Catholicae Religionis propagatio haeresumque extinctio cordi est, nihil

antiquius habent, quam ut Apostolicæ Sedi sua dignitas auctoritasque sarta tecta servetur, ita et S. Apollinaris nulli e collegis suis in hac parte concessit. Rem paulo altius repetamus: quod fuerat occasione electionis S. Symmachi Papæ exortum schisma, lato in ejus favorem a Theodorico, Ariano rege, judicio et celebrata anno 499 Kalendis Martii Romæ synodo extinctum videbatur, cum illud acerbiori conatu recruduit. Subornatis falsis testibus, maxima quæque crimina legitimo Pontifici adversarii intulerunt, idque apud Theodoricum egerunt, ut Petrus, Altinæ civitatis episcopus, ab eo Sedi Apostolicæ daretur visitator, qui accusationes in Symmachum allatas cognosceret. Visitatore hoc, ut æquum erat, rejecto et una cum pseudopapa Laurentio in synodo 115 episcoporum damnato, S. Symmachus, innocentiae suæ sibi conscius, impetitus tamen adversariorum calumniis, cessit jure suo et synodi suo consensu congregatæ judicio se subjecti, ut sic sua integritas omnibus manifestius innotesceret. Potuisset lata a congregatis Italiae episcopis in Symmachum sententia non adeo iniqua res videri, cum sententia hæc illum, coram Deo innocentem et quantum ad homines respicit, immunitatem et liberum ab intentatis criminibus declarasset: verum non tulerunt Galliarum episcopi Avitus, Apollinaris, aliique omnes, quod de Pontificis Romani causa, licet in id consentientis, judicium ferre inferiores ausi essent.

E 25 Hinc S. Avitus, ut in sua ad Faustum et Symmachum senatores Urbis epistola apud Labbeum tom. IV Concil. col. 4362 asserit, a cunctis Gallicanis fratribus, ac proin vel maxime a suo fratre S. Apollinare, qui in tuendis SS. Canonum praescriptis, ut infra in causa Stephani patebit, prae ceteris strenuus ac constans erat, ad hoc ipsum non minus per mandata, quam per litteras oneratus fuit, ut suæ omniumque coepiscoporum Gallicanæ ecclesiae erga Apostolicam Sedem venerationis testes, litteras daret, in quibus illud in primis, quod tamen proterve carpsit quidam neotericus, observari meretur: In sacerdotibus ceteris potest, si quid forte nutaverit, reformari: at si Papa Urbis vocatur in dubium (seu ut praemisera, ab inferioribus superior judicetur,) episcopatus jam videbitur, non episcopus vacillare. Et paulo post: Non est gregis, pastorem proprium terrere, sed judicis. Sunt et aliae multae virtutes, quae S. Apollinari cum Avito fratre aliisque sui temporis episcopis communes fuerunt, puta, sollicitudo vehemens, ut ad Catholicam communionem adduceretur Constantinopolitana ecclesia, uti et singularis plane in Romanum Pontificem reverentia animique submitio, de qua rursus idem S. Avitus Epist. 87 ad Hormisdam Papam scribit: Securus, non dicam de (sola) Viennensi (in qua provincia Apollinaris unum e praecipuis sedem occupabat) sed de totius Galliae devotione polliceor; omnes super statu fidei vestram captare sententiam. Sed ad eas, quae Sancto nostro propriae fuerunt, virtutes nunc progrediamur.

F 26 De his S. Avitus Ep. 12 ad S. Apollinarem data ita loquitur: Apparet liquido, quanta sit in vestro merito gratia Dei, aut quantus conjici debeat virtutum cumulus, ubi error ipse tam sanctus est. Qua autem occasione hæc prolata ab eo fuerint, lubet hic recensere. S. Apollinari eadem nocte, qua Viennæ Allobrogum defunctæ sororis anniversarium, se absente, celebrabatur, insolita prorsus oblata in somno

AUCTOR
J. G.

sumum studium, et præclara in Romanum Pontificem reverentia;

F

eximia vite puritas, pietasque in defunctos fideles,

ACTORE
J. G.

species fuerat, seu, ut ipsomet S. Apollinarem loquentem audiamus, In ipsa sancta nocte, in visione, nescio quid, manibus meis hæserat, quod consedens juxta me fulgentissima, sed inusitato colore rubea columba vellebat. Cumque expergefactus, quotidianum quidem manuum mearum horrorem recognoscerem, sed purgari me immerito nihilominus meminisse, dum ipsum ambiguum, seu quid objecta species portenderet, mæstus mecum atque anxius volvo, repente quasi stimulo percussus, illico sum reliquati fœnoris recordatus. Jam quæ me hinc confusio, quæque presserit amaritudo, nempe quod largum, ut solebat quotannis, munus ad anniversarii celebrationem mittere oblitus esset, pietas sancta perpendit. Ad hæc S. Avitus verbis supra adductis respondet, iisque subjungit: Dum justus accusator sui conatur in se convincere, quod peccare non potuit, confitentis humilitas crescit ad meritum, non confessionis veritas ad reatum. Excessisti, fateor, consuetudinem: sed pietatis augmento semper diei hujus meminisse dignamini... Ostendistis, quanta spiritualitate vos exercere delectet, quod præterisse sic doluit. Vere secuta est dignitatem delicti vestri sancta revelatio: et tale repertum est in dormiente supplicium, quale fuerat in vigilante peccatum. Dein exposita sua de illa visione sententia, qua fratris eximiam pietatem sanctissimæque vitæ innocentiam et simplicitatem prædicat, ita epistolam concludit: Ampliatis ergo quidem, ut supra dictum est, fœnus assuetum: nec illud tamen consuetudini defuit, quod putastis. Nam nocti ipsi, quam, vos excitante Christo, non licuit oblivisci, adhuc de abundantia superioris anni vestra nihilominus luxit oblatio. Sic ex quodam supernæ benedictionis irriguo, quod impenditis annis singulis, sufficit multis. Deum quæso, ut hoc etiam mihi pietas vestra quandoque dependat. Atque hinc, quam fuerit S. Apollinaris integer vitæ et noxæ etiam levissimæ purus, quam in præmortuos consanguineos pius, quam in ecclesias liberalis, existimare facile quisque potest.

in ecclesias
magna liberalitas,

27 *Ut vero in medio relinquam, quæ de villa Subdione Valentiniæ ecclesiæ a S. Apollinare donata sine authentico testimonio lib. 1 de Rebus gestis Epp. Valent. pag. 248 tradit Joannes Columbus, liberalem certe munificamque ejus in ecclesias indolem etiam manifestat. S. Aviti Epistola 79, qua is S. Apollinari, de muneribus, quæ ad ornatum Viennensis ecclesiæ, cum ejus festivitati adesse non posset, miserat, his verbis summas gratias agit: Innexus pariter ac gravatus vestræ dignatione sollicitudinis, magnitudine muneris, consuetudine pietatis, qua digna vel gratiarum actione, non dicam obsequii sedulitate, respondeam? Nisi forte multipliciter invalidus eadem in hoc sustenter gratia vestra, quæ nos onerat. Concedat vos ornatui ecclesiæ, consolationi et refectiōni nostræ omnipotens Deus, ut, quia revera non solum vobis vivitis, per aliorum solatia vestra merita cumuletis. Fecerunt quidem peccata mea non qualemcumque necessitatem, qua nos in die susceptæ festivitula nostræ corporali vestræ pietatis præsentia fraudaremur. Sed reddidistis ac representastis nobis vicissitudinem vestri aspectus in lumine, oris in sermone, tactus in opere. Spero in Dei misericordia, quod non meo tantum tempore, sed etiam*

secuturo, domum vestræ oblationis ecclesiola nostra venerabitur. Quod sicut ego, dum vivo, in testimonium inexhaustæ largitatis servare desidero: ita mihi Deus præstet, ut etiam ei, quem post me, cum Deus jusserit, electio vestra decreverit, peculiariter auctoritas vestra commendet. Qui vero in Viennensem ecclesiam, sibi affinem tantum, tam larga manu dona conferebat, ut pares munificentæ gratias agere S. Avitus nequiret, in sponsam suam Valentiniam ecclesiam minime parvus fuisse censerit debet. Hinc propriis ejus sumptibus edificatam fuisse putem utramque ædem illam, ad cujus geminam dedicationem fratrem suum S. Avitum, ut ex hujus Epistola 25 liquet, enixe invitavit: in hac autem ecclesias eo usque S. Apollinaris suas opes profudisse videtur, ut, penuria cogente, non, nisi paucos, ad dedicationis festivitatem evocare ausus fuerit. Huc alludere videtur S. Avitus Epist. 25 ita ad eum scribens: Quocirca licet paucos rogasse te dicas, licet laxato aulico conventu relevatum esse te gaudeas: si qua tamen mihi excurrendi copia fiet, vel invitos, qui supervenerint, invitabis. Providebit Deus epulas multitudini tibi convivæ. Ibi pauperum cibus olei cado et farris hydria persistente cumulabitur. Ibi si vel quinque panes fuerint, geminum piscem providisse sufficit. Illud autem fidus post hæc miraculorum experimenta promitto, quod, Christo pauperum suorum conventui minime defuturo, quanto plura populorum millia collegeris, plures cophinos reportabis.

28 *Eminuit et in Sancto nostro non vulgaris munificentæ genus, quo in eos, quibus succensere non injuria potuisset, mirifice ferebatur. Avitum fratrem, ut festivitati occurreret (annuam fortassis dedicationis ecclesiæ suæ memoriam intellexit), impensissime rogaverat, nec tamen is, ut Epistola 63 scribit, festivitati occurrerat. Ergo S. Apollinaris, quem vel latebat, vel certe latere poterat, obsistente necessitate, fratrem suum coram non interfuisse, cogitans atque pertractans inofficiositatem fratris sui, seu, ut hic ait, indevotionem, nil dignius judicavit, quam si, declinata injuria, nihil segnius intenteret, nec aliud supplicii genus in fratrem adhiberet, quam quo vincitur in bono malum: propterea supplicii loco munera ei misit. Non potuit non insolitum ultionis genus S. Aviti animum movere; qui et illud vehementer non minus, quam lepide laudavit, atque pari supplicio tam sanctum ultorem afficeret, pari eum studio, missis donis, remuneratus fuit. Fratrum amore dignus conflictus ait recte Sirmondus in Notis ad Epist. 62 et 63, imo et Christianæ munificentæ ac fraternæ charitatis insigne documentum. Atque his quidem, præter alias multas, virtutibus ornatus fuit sanctus Antistes noster, quas, quia biographus intactas reliquerat, ex aliis puris fontibus eruere, atque promiscue, cum ordini chronologico alligari nequirent, recensere necesse fuit. Nunc, ut pollicitus sum, ad biographum nostrum revertor, ut hoc duce, reliqua, Sancti nostri gesta prosequar, et, ubi res fert, genuinis aliis documentis illustrem.*

fraternæ charitatis miræ observantia aliæque virtutes emicuerunt.

F

A § IV. Sanctus occasione canonis, in Epaonensi synodo adversus incestas nuptias lati, a Sigismundo, Burgundionum rege, in exilium mittitur : patratum ab eo in exilii loco miraculum : reddita divinitus regi sanitate, inde revocatur. Quo tempore hæc contigerint.

Lato in Epaonensi synodo

Laudatus jam sæpe biographus noster, cum hoc sibi animo proposuisset, ut ea duntaxat, quæ a S. Apollinare sub vitæ finem præclare gesta fuerant, posteritati committeret, quo eam prædicandis his Sancti actibus exemplisque gloriosis emulatione laudabili, ut loquitur, excitaret, de Epaonensi synodo, in villa Tortilliano seu Ebaone, loco Viennæ vicino, vel, ut alius placet, in vico Ienna, super Rhodanum sito, coacta, cui S. Apollinaris interfuerat, expressam nullibi mentionem fecit. Ab hoc tamen concilio, anno Christi 517, ut eruditi passim censent, celebrato, si ab origine acti in exilium Sancti historiam repetere velimus, deducenda narrationis series est. Res ita se habet. Eodem forte tempore, quo Victurius, Gratianopolitanus antistes, S. Avitum Viennensem episcopum Epist. 14 consulabat, quid de Vincemalo, Gratianopolitano civi, qui defunctæ uxoris sororem sibi in matrimonio copularat, statuendum sibi esset, accidit, ut, quemadmodum biographus noster refert, quidam ex officio regis Sigismundi, nomine Stephanus, qui super omnem dominationem fisci ejus principatum gerebat, defuncta ejus conjuge, sororem uxoris suæ sibi illicitè consortio copularet. Non infrequentes, ut his exemplis liquet, apud Burgundiones tum temporis erant incestæ illæ nuptiæ, quibus defunctæ uxoris sororem in suum thorum mariti inducerent.

adversus incestas nuptias canone,

Cum vero, ut ex ejusdem episcopi Victurii epistola patet, non ita ratum fixumque episcopis nonnullis esset, quid de tali causa decernendum sibi foret, an nempe incesti illi conjuges communioni subtrahendi, an permittendi essent, quod alterutrum non nisi trepide quidam statuebant, tantum absuit, ut hac via iretur malo obviam, ut contra, ne indes contagio ingravesceret, periculum immineret. Igitur, qui a S. Avito ad synodum octavo Iduum Septembrium in parochia Epaonensi, ut illius Epistola tractoria apud Labbeum tom. IV Concil. col. 1373 indicat, habendam coacti fuerant episcopi, Sigismundi Burgundionum regis imperio parentes, inter alios de disciplina ecclesiastica conditos canones, ut serpenti malo remedium afferrent, Agathensis concilii canonem 61, ab episcopis, Visigothorum regi Alarico subditis, anno Christi 506 in pari causa conditum, inter suos adoptarunt, edixeruntque can. 30, se Incestis conjunctionibus nihil prorsus veniæ reservare, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestum vero nec ullo conjugii nomine prævelandum, præter illos, quos vel nominare funestum est, hunc esse inter alios,

censuerunt, si quis frater germanam uxoris suæ accipiat.

Et excommunito Stephano, Sigismundi regis fisci præfecto, ejusque complex Palladia. Atque hinc, cum is Sigismundo regi in primis carus et gratus esset, erat sane, cur timerent Epaonenses Patres, ne hoc canonico fulmine percussus, quod dolis, qua calumniis, regem conveniret, in eosque præsertim, quos ferendæ hujus sententiæ præcipuos auctores novisset, Sigismundi animum exacerbaret. Prior tamen, ut strenuos decebat antistites, ipsis fuit Ecclesiasticarum legum immunitas omni injustæ persecutionis formidine, et Deo magis quam hominibus obsecundantes, sancti et beatissimi apostolici viri Avitus et Apollinaris, prout biographus num. 2 ait, synodalem institutionem servantes, cum reliquis pontificibus simul in unum congregati, ipsum Stephanum sacra communione privari sanxerunt: ut, calcata scilicet humanæ fragilitatis impudicitia, quod justitia superna damnavit, inhonesta præsumptio non audeat vindicare. Num hic per synodalem institutionem biographus intellexerit Agathensem synodum, an prædictum canonem 30 Epaonensis synodi, an vero utriusque concilii constitutionem, inexploratum mihi est, nec ad rem nostram multum facit. Id ipsius Lugdunensis concilii apud Labbeum tom. cit., col. 1374 testimonio indubitatum est, S. Apollinarem nostrum, ac decem episcopos, qui Epaonensi synodo una cum eo interfuerunt, in nomine Trinitatis congregatos iterato in unum, in causa Stephani, incesti crimine polluti, decrevisse, ut hoc factum suum, quod in damnationem ejus vel illius, quam sibi illicitè sociavit, uno consensu subscripserunt, inviolabiliter servarent: quod non solum de præfatis eisdem personis placuit custodiri, sed in omnibus, qui quolibet loco vel tempore in hac fuerint pervertitate detecti. Ita ferme verbotenus canon 1 concilii Lugdunensis, quod eodem anno Christi 517, ut Labbeo aliisque multis videtur, celebratum fuit.

AUCTORE J. G.

et excommunito Stephano, Sigismundi regis fisci præfecto,

omnia perpeti mavult Sanctus, quam Ecclesie disciplinam labefactari.

Fixum animo esset, omnia potius mala perpeti, quam Ecclesiasticam in coercendis incestis disciplinam, tam Ecclesie Græcæ, teste S. Basilio Ep. 197 ad Diodorum, quam Ecclesie Latinæ, teste Agathensi synodo, communem, impune violandam permittere, præsaga imminentis sibi persecutionis mente, ita canone 2 statuerunt, ut, si hæc de causa quicumque eorum tribulationem quamcumque vel amaritudinem aut commotionem fortasse potestatis necesse habuerit totare, omnes uno cum eodem animo compatiantur: et quidquid vel dispendiorum obtentu causæ unus susceperit, consolatio fraternæ anxietatis relevet tribulatos: et canone 3: Quod si se rex præcellentissimus ab Ecclesia vel sacerdotum communione ultra suspendiderit, locum ei dantes ad sacræ Matris græmium veniendi, sancti antistites in monasteriis se absque ulla dilatione, prout cuique fuerit opportunum, recipiant, donec pacem integram, ad caritatis plenitudinem conservandam, sanctorum flexus precibus, restituere pro sua potentia vel pietate dignetur. Ita ut non unus quicumque prius de monasterio, in quo elegerit habitare, discedat, quam cunctis generaliter fratribus fuerit pax promissa vel reddita. Ne tamen Sigismundi regis, pro Stephano suo impensissime deprecantis, dignitati sententiæque nihil plane deferre voluisse viderentur, id temperamenti, ut canone 6 dicitur, regis sententiam secuti, præstiterunt, ut Stephano præ-

* an non ultro?

AUCTORE
J. G.

hinc cum aliis
episcopis in
exilium
secedit et so-
lus retinetur

prædicto vel Palladiæ (*id enim erat incestæ conjugis ejus nomen*) usque ad orationem plebis, quæ post Evangelia legeretur (*seu usque ad Orate fratres*), orandi in locis sanctis spatium præstarent.

33 *Nihilominus tamen, uti biographus scribit, rex diræ insanie furore permotus, et, ut credibile est, Stephani artibus calumniæ circumventus, beatissimos pontifices acerrime, insidias prætendendo, injuriare non desinebat. Sed apostolici atque venerabiles viri minas terreni regis minime formidantes, imperiis cælestibus armati, ita se justitiæ vinculo nexuerunt, ut, quælibet supplicia eisdem inferrentur, ut socii passionum, tormenta tolerarent. Visum enim illis est, ut in oppido civitatis Lugdunensium, quod nuncupatur Sardinia, pariter tamquam exilio deputati, auxiliante Domino comitarentur. Quod quidem ab episcopis non sponte sua, quo sensu intelligi posset biographus, sed, regis cogente mandato, factum fuisse, arbitrator. Non diu tamen extorres domo singulos tenuit Sigismundus. Videns etenim, prout biographus ait, constantiam eorum incorruptibilem esse, ab ira non desinens, præcepit, ut pontifices, qui ibidem (*nempe in exilio*) pariter residebant, ad propria revertentur, et singillatim per singulos menses regem opperiri deberent. Sed quia beatissimus Apollinaris in condemnatione Stephani perseverans videbatur (*forte quod de summo Canonum rigore nihil relaxare, nec tantum moneri Stephanum ad agendam publice penitentiam, sed ecclesiasticarum penarum omnium comminationibus ad id compelli vellet*) ipsum primum (*rex*) studuit observare, seu severius in eum animadvertere, eum nempe, revocatis aliis episcopis, solum exsulem detinendo. Tunc omnes (*reliqui episcopi*) lacrymis divinam potentiam obsecrantes, ne se derelinqueret, valedicentes, celebrata oratione, profecti sunt. Porro quodnam sit illud Lugdunensium civitatis seu territorii aut provinciæ oppidum, Sardinia dictum, quo Sigismundi regis jussu relegatus fuit S. Apollinaris, tacentibus præter alios Valesio, Baudrando et Bouqueto, testantibus Historiæ literariæ Franciæ scriptoribus tom. III, pag. 93 in Annotat., locum hunc hocce tempore incognitum esse, edicere ego non ausim. Hinc conjecturam de Sardinia hujus situ parco et ad S. Apollinarem redeo.*

C
unius, ut videtur, anni spatium, quo tempore miraculum patrat.

34 *Quam longam in hoc sui exsilio loco moram trahere coactus fuerit sanctus Antistes, ex prodigio, quod illic ab eo patratum narrat biographus, intelligere in promptu est, si quidem, ut Sirmondus, auctores Historiæ literariæ Franciæ tom. III, pag. 93 alique existimant, re ipsa paulo post Epaonense concilium, aliud Lugduni ab undecim episcopis celebratum fuerit, eoque absoluto, statim hi in exilium depulsi sint. Cum enim biographus dicat, Apollinare in exilio adhuc degente, ab ardenti aestu fluente Rhodani ita tepefacta fuisse, ut a sitientibus ex eo aqua potari non posset, consequens est, ut, reductis in suas sedes circa anni 517 finem ceteris episcopis, ipse ad usque anni insequentis ætatem vel autumnum episcopali sede extorris manserit. Suis biographum verbis rursus loquentem accipe: In quo loco dum Vir Dei morarum spatia, necessitatis causa sustineret, ab ardenti aestu fluente Rhodani tepefacta sunt, ut a sitientibus ex eo aqua potari non posset. Et quia nullus puteus, neque fons, unde aqua hauriri deberet, ibidem reperiebatur, beatissimus Vir Dei firmans se Spiritu*

Sancto, et virtutibus non ignote potentia securus, confert se ad locum a Deo designatum, et secretius præcepit suis sarculum exhiberi: quo exhibito, oratione expleta, dixit ad eos: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti hunc locum aperite. Hoc facto, mox annuente illo, qui aquas fervere jubet in corde terræ, fons exortus est: et quamdiu beatissimus Pontifex ibidem moratus est, beneficio omnipotentis Dei aquam sibi placitam semper habere promeruit: post discesum vero ejus fons siccatus est, ut omnes agnoscerent, meritis Servi Dei fontem ipsum obsequium detulisse, et ad pristinum cursum fuisse reversum.

35 *Potuisset divinitus editum a S. Apollinare miraculum, si ad Sigismundi aures pervenisset, ejus animum permovere, ne immerentem Præsullem, cujus innocentiam sanctitatemque Superi prodigio comprobarant, diutius propria sede extorrem teneret: at vel Stephani vel aliorum aulicorum astu, nihil de eo regi innotuisse videtur, nisi postquam, ut apparet, ab uxore sua, quæ Sanctum Antistitem pro eo deprecatura accesserat, certior de eo redditus fuisset. Certe ante id temporis nihil æquirit in S. Apollinarem fuit, ut contra, teste biographo, Virum illum apostolicum nec videre vellet, sed magis insidias prætereundæ studeret; cum tandem Deus (*biographi verba rursus sunt*) qui est meritum rectissimorum et immensæ virtutis laudabilis iudex, celere ultionem demonstrans, effecit, ut ipse rex ita vim febrium incurreret, ut potius funebris, quam vitalis esse crederetur. Tunc regina ipsius (*priore Sigismundi conjugem, Theodorici filiam, Jornande cap. 38 teste, Ostrogoto vocatam, hic designari arbitrator*) fide accensa, et, ut apparet, de immisi a Deo morbi causa recte augurata, alacri festinatione pervenit ad locum, ubi beatissimus Pontifex residebat et avida devotione petebat, ut intercessione ipsius dominus suus (*Sigismundus*) incolunitatis donum reciperet. Sed Vir Dei, abdicata mundanæ elationis effrentia, eundi famulatus omnimodis denegavit. Magisque regina illa lacrymis pedes ejus rigans, poscebat vel cucullam ejus sibi præstari, quam super regem sternere deberet. Victus fletibus, cessit. Quæ cum, tribuente Deo, supra virum suum fiducialiter constantia fuisset expansa, statim effugata infestatione febrium, vel si qua alia impugnatione videbatur, prosperitatis munus emeruit.*

36 *Ita incolunitati sibi que redditus bonus princeps, reminiscens facinus, quod injusta episcoporum persecutione admiserat, licet grandi confusione repletus, tamen exultans, quod suffragante Pontifice, (S. Apollinare, quem ceteris episcopis diutius exsulem detinuerat) per vestimenti ejus tegmina pristina meruisset consequi sospitatem, præcurrans primum studuit, ut tanti miraculi tantæque virtutis latices, seu fontem sancti Antistitis opera divinitus in exsilio sui loco exortum, aliisque, ut innuere videtur biographus, prodigiis aut beneficiis insigne, oculis visibilibus cernere mereretur. Mox agnita virtutis gratia, venit ad Virum Dei et amplectens pedes ejus coram positus, cum exultationis fletu veniam postulabat, dicens: Peccavi, inique gessi, dum justis indignas sæpe intulerim tribulationes. Hactenus fere biographus, inflicto divinitus Sigismundo morbum ejusque de admissa culpa penitentiam describens; qui, tametsi ibi aperte non edicat, reductum tum temporis ad sedem suam a Sigismundo fuisse S. Apollinarem; id tamen satis innuit,*

ac deinde, reddita divinitus Sigismundo regi sanitate.

ac deinde, reddita divinitus Sigismundo regi sanitate.

E

F

honorifice ab eo inde educitur.

A innuit, dum regem delicti a se commissi veniam submisit postulasse scribit, ad eaque sancti Præsulis gesta statim progreditur, quæ cum suæ sedis restitutum a rege fuisse, satis aperte ostendunt. Atque in hunc modum contigit, ut suus Ecclesiasticis legibus vigor steterit, et incesti Stephani se iis submittere renuentis superbiam, regisque, misere decepti aut circumventi, iracundiam represserit imperterrita Præsulis nostri injustæ persecutionis tolerantia.

Hæc autem, non ante Sigismundi conversionem, ut Bailletus vult,

37 Ad reliqua Sancti gesta priusquam pergam, conveniendus mihi est Bailletus, qui Lugdunensem synodum præsumitque exsilium jam nunc memoratum ante perfectam Sigismundi ad Catholicam fidem conversionem synodumque Epaoensem collocans, a probabiliore, ut mihi quidem videtur, sententia discessit. Et sane multa sunt, quæ contra Bailletum faciunt, dum solus ei S. Aviti biographus, Adone junior et in designandis chronologicis notis infelicio, utcumque favet, cum agens de Sigismundo, a S. Avito in fide pietatis erudito, non ex Adonis Chronico, sed de suo addidit, id factum esse post S. Aviti exilium;

B qua in re, utpote a Sancti nostri temporibus nimium remotus et antiquorum testimonio destitutus vix ullam meretur fidem. Quæ vero Bailleti opinioni refragantur, fixamque contra a nobis chronotaxim vix non indubitata reddunt, hæc sunt: Sigismundi regis tempore habitam Lugduni fuisse synodum in causa incesti Stephani, hancque ab Epaoensi, anno 517 celebrata, non longo temporis intervallo distare, apud Labbeum tom. IV Conciliorum col. 4386 recte observavit Sirmondus in Notis, idque tum ex eo, quod in utraque synodo Sigismundi regis nomen exstet, tum ex eo, quod eadem ad unum omnes episcopi, qui Epaoensi, Lugdunensi quoque interfuerint. Quibus adde, quod, ut num. 31 docuimus, Lugdunenses Patres canone A aperte edisserant se iterato, seu secunda jam vice, in causa Stephani congregatos esse, ut quod ante, in Epaoensi videlicet synodo, contra incestas nuptias decretum summo consensu tulerant, inviolabiliter ab omnibus, excepto nemine, servandum curarent. Quapropter, si sibi Bailletus constare velit, necesse est, ut, dum ante perfectam Sigismundi conversionem Lugdunensem concilium collocat, illud non tantum annis ferme decem ab Epaoensi removeat, sed et, reluctantibus canonis A jam citati verbis, huic totidem annis anteponat; quandoquidem, uti ex Epistola 27 S. Aviti, nomine Sigismundi regis ad Symmachum Papam data, atque ex adjecta Sirmondi Nota manifeste patet, jam pridem ante hujus Pontificis, anno Christi 514 defuncti, obitum, Sigismundus probe Catholicus exstitit, atque hoc nomine Romæ olim a Symmacho Papa perquam benigne et familiariter exceptus fuit.

qui Lugdunensem synodum Epaoensi aliquot annis perperam anteponit,

C 38 Quid? quod ipsemet Bailletus die A Maii in Vita S. Sigismundi, juniorem hunc principem, sat multo ante, quam anno 516 Gundobaldo patri in regnum succederet, pietate sua sanctisque moribus totius paternæ aulæ admirationem in se convertisse innuat; ut proin, uti supra jam monui, si consequenter loqui velit Bailletus, decennio circiter, ne dicam annis pluribus, utramque a se synodum dimovere, et Lugdunensem Epaoensi totidem annis præponere cogatur. Qua in opinione, nescio, an eruditos sibi adstipulantes nunc habiturus sit, aut qua ratione Lugdunensis canonis A verba cum Epaoensi decreto conciliari apte valeant. Accedit, quod, tametsi Sigismun-

us, ut ex eadem S. Aviti Epistola liquet, vivente adhuc Symmacho Papa, regis nomen gesserit, atque adeo, prout laudatus jam supra Sirmondus advertit, non primum anno Christi 516 rex fuerit dictus, tamen credibile non sit, regium ei nomen statim atque ad Catholicam fidem seu utcumque, seu perfecte, a S. Avito conversus esset, a Gundobaldo patre, politicæ arti temporique nimium serviente, non sine Arianorum principum subditorumque indignatione concessum solemmiter fuisse. Unde cum Sigismundus in concilio Lugdunensi inscriptione jam regis nomine gaudeat, sequitur, ut illud celebratum non sit, quo tempore is fide Catholicus esse inceperat, nedum ante quam a S. Avito religione Catholica inbutus esset, ne alias etiam longius, quam Bailletus, Lugdunensem ab Epaoensi synodo anno, ut dixi, 517 celebrata, remove, et juniorem principem, multo prius, quam id veteres patiantur historici, Burgundionum regno admove cogaris. His adde, quod si, vivente adhuc Gundobaldo, imo multo ante, quam Sigismundus ejus jussu, teste Fredegario in Epitome cap. 34, in regnum sublimatus sit, Lugdunensis synodus celebrata fuisset, non hæc simpliciter tempore Sigismundi regis, sed vel Gundebaldi regis solius, vel Gundebaldi et Sigismundi regnum tempore habita fuisse, in concilii inscriptione dicta fuisset.

E 39 Contra vero, dum Lugdunensis synodus Epaoensi postponitur, rectissime illa Sigismundi tempore coacta fuisse dicitur, cum anno 516 seu Petro consule, ut Marius Aventicensis in Chronico scribit, rex Gundobagaudus obiisset, levatusque in regnum ejus esset filius ejus Sigismundus rex, quo consentiente, anno 517 in Epaoensi parochia octavo Iduum Septembrium Burgundionum regni episcopi congregati in unum fuerunt. Ut aliis absurdis ex Bailleti opinione consecrariis parcam, quis credat, undecim episcopos Lugduni in ipsa regia Gundobaldi Ariani principis sede, ejus injussu synodum cogere ausuros fuisse, qua, Sigismundo filio ejus maxime invito, clientem ei gratiosissimum ab Ecclesiæ communionem exclusum declararent. Aut cur, si Gundobaldus tempore hujus concilii superstes adhuc erat, non ab eo S. Viventolus, Lugdunensis antistes, aliique episcopi, sed a Sigismundo rege in exsilium depulsi fuerunt? Hæc aliaque a vero absone longe a chronotaxi nostra absunt, nec quidquam a biographo nostro aut in synodis Epaoensi et Lugdunensi refertur, quod facile et apprimè cum ea conciliari nequeat. Quod vero, reclamante Pagio ad annum 517, num. 40, hanc non loci incerti, sed Lugdunensem synodum appellem, id sane temere non facio, cum ipsamet canonis A verba synodum hanc Lugduni habitam fuisse, apertissime testentur. Ea audi: In nomine Trinitatis congregati iterato in unum, in causa Stephani incesti crimine polluti, atque in Lugdunensi urbe degentes decrevimus etc. Non ergo Sirmondus eam ideo, ut adstruit Pagius, Lugdunensem vocavit, quod Viventolus, Lugdunensis episcopus, et primus subscripsit, sed ideo, ut jam mox dixi, quod concilii canon A Lugdunum habitæ synodi locum disertissime assignet.

sed post celebratas anno 517 Epaoensem et Lugdunensem synodos contigerunt.

F

AUCTORE
J. G.

§ V. Sancti iter Arelatem
et Massiliam versus pie-
tatis ergo susceptum :
mirabilis ejus obitus :
corporis sepultura, trans-
lationes et patrata post
mortem miracula.

Præcognito
suae mortis
tempore, Are-
latem Sanctus
proficiscitur

Igitur post habitas Epauonensem et Lugdunen-
sem synodos, cum S. Apollinaris ab exilio ad
episcopalem cathedram honorifice, ut num. 36 in-
nuunt, reductus esset, eo animum curamque omnem
pro sua vigilantia et sollicitudine intendit, ut,
qua saluberrime in ambobus synodis decreta fue-
rant, accuratissime suo quæque tempore in sua
diocesi præstarentur. Ast hæc non diu post tam
vigili Pastore gavisus est : divinitus quippe de
imminente sibi ad immortalæ vitam transitu
admonitus, cum pontificalis officii cursum, ut
biographus noster num. 7 ait, tricesimo et quarto
anno venerabilis vite completeret, superna am-
monitione commotus ad visendos consacerdotes
propinquosque suos properare decrevit, dicens,
ante transitum suum (quem jam celeriter immi-
nere, divina revelatione cognoverat) velle se
tam liminibus sancti Genesii martyris, quam
conspicibus pontificum atque affatibus propin-
quorum præsentanea contemplatione præbere.
Erat Arelate hoc tempore, uti et multo ante,
quemadmodum Cuperus noster tom. V Augusti
pag. 124 et 125 demonstravit, in primis celeberrimum
S. Genesii martyris sepulcrum, atque ad
illud solemnes instituta peregrinationes solebant;
degebant quoque in Arelatensi urbe S. Casarius,
ejus episcopus, et de S. Apollinaris consanguineis
viri illustres, Parthenius et Ferreolus. Huc ergo
defluo Rhodani cursu navigare Sanctus noster in-
stituit, quo suam erga celeberrimum martyrem
Genesium venerationem pariter exhiberet, et con-
sanguineis suis ultimum vale diceret.

ad S. Genesii
M. sepulcrum
suosque con-
sanguineos
visendos.

41 Quæ in hoc itinere a S. Apollinare gesta,
quæ patrata ab eo sint miracula, cum a biogra-
pho satis fuse exposita fuerint, eorum hic summa
dumtaxat capita referam, id unum præmonere
contentus, non hic de illius Genesii, qui Romæ
ex mimo gentili Christianus ac deinde martyr
effectus est, sed de alterius Genesii martyris sepul-
cro sermonem esse, ejus nimirum, qui, Usuardo
teste, Arelate exceptoris functus officio, cum
impia, quibus Christiani puniri jubebantur,
edicta nollet excipere, comprehensus atque de-
collatus, martyrii palmam proprio cruore bapti-
zatus accepit, de quo consule, si lubet, hic Anno-
tata in cap. 2, lit. b et tom. V Augusti a pag.
123. Hæc igitur rerum a Sancto nostro in itinere
gestarum summa est. Jam secundo Rhodani de-
fluu in conspectum Avenionensis urbis ventum
erat, cum navis, qua S. Apollinaris cum suis vehe-
batur, oborta subito procella, dæmonisque opera,
ut scribit biographus, vehementer agitari, unusque
peris, Alifius nomine, ab insilente intro caco-
dæmone miserandum in modum vexari cepit. At
mox utriusque malo obviam ivit sanctus Præsul,
et, ut ait biographus, dormiens procacitatem re-
pressit undarum, et dæmonium ab arrepto cor-
pore evigilans fugavit, jussu nimirum Salutare
presbytero, qui et ipse dæmonis impugnatione

sæpe infestabatur, energumeno puero manus im-
ponere, quo præstito, tum energumenus puer,
tum ipse Salutaris presbyter perpetuum incolumes
redditi sunt. Dumque interim de accepto bene-
ficio omnipotenti Deo grates cuncti exsolvent,
Arelatem appulsus Apollinaris, a S. Casario,
Arelatensi præsule, atque a Liberio, Parthenio
et Ferreolo honorificentissime, concurrentibus
totius urbis incolis, excipitur, ubi cunctorum
precibus exoratus, paulo diutius quam staterat,
commoratus, multisque a consanguineis ditatus
muneribus est, quæ ad sublevandos inopes in-
colas viæ non statim exhaustis magnificentissimis
Præsul.

42 De his prolixius cap. 2 biographus noster,
quem proinde una cum Annotatis studiosus lector
pro arbitrio consulat. Quia vere angustioribus
horum terminis haud ita, ut oporteret, dilucide
exponi valent, quæ de uno ex jam memoratis
Sancti consanguineis dicenda veniunt, de eo hic
nonnulla disserere visum est. Ferreolum, qui cum
Parthenio Apollinarem nostrum, etiam summis,
quibus poterat, honoribus exceperit, non esse illum
Galliarum præfectum, qui Papiamillam Syagrii,
viri clarissimi filiam, uxorem duxit, haud opus
est multis probare, quandoquidem is sub Honorio
imperatore floruit atque adeo uno circiter sæculo
Antistite nostro exstiterit antiquior. Verum an
de hujus Ferreoli filio, cui Tonantii Ferreoli
nomen erat, hic a biographo actum non fuit?
Ita quidem existimasse videtur eruditissimus Ed-
mundus Martene, dum tom. VI Veterum Scri-
ptorum col. 782 biographi nostri de Ferreolo
verba ita excipit : Ferreolum illum eandem esse
existimo cum Ferreolo, de quo Sidonius Apol-
linaris Nemausum profectus lib. II, Epist. 9 ad
Donidium ait : « Inter agros amœnissimos apud
» humanissimos dominos Ferreolum et Apolli-
» narem tempus voluptuosissimum exegi. »
Cum enim hæc Sidonii verba, nec de Ferreolo,
Papiamillæ supra citato conjuge, nec de hujus ex
filio nepote, infra memorando, intellexisse potue-
rit Martenius, non de alio, quam de Tonantio
Ferreolo, prætorio Galliarum præfecto, ad quem
plures Sidonius epistolæ dedit, vir eruditus in
sua Adnotatione loqui voluisse censendus est. Et
est sane, cur credatur Ferreolus, lib. II, Epist. 9
a Sidonio laudatus, idem cum Tonantio Ferreolo,
prætorio Galliarum præfecto, omnino esse; quan-
doquidem illum eadem Epistola 9 Sidonius sibi
consanguineum facit, Virumque præfectorium
vocat, qualis certe fuit Tonantius Ferreolus præ-
fectorius, Afranii Syagrii et filia nepos, lib. I,
Epist. 7 ab eodem Sidonio hisce iisdem verbis
memoratus; de quo plura, si lubet, vide apud
Cointium tom. I Annal. Eccles. Franc. ad annum
Christi 431, num. 6.

43 Quod autem de hoc Tonantio Ferreolo in-
telligi nequeant, quæ ex biographi copie 2 num. 9
jam supra recensuimus, lubet in hunc modum
contra Martenium ostendere : Ferreolus hic jam
tum præfectus prætorio Galliarum fuit, cum At-
tila, trajecto Rheno, Aureliam usque penetravit,
prout ex Sidonii Epist. 7, lib. I et præsertim an-
notatione A ad Epist. 12, lib. VII. Sirmondus noster
monstravit, et Cointius ad citatum annum 431
aliquæ docent. Hanc autem Attilæ expeditionem
anno Christi 431 contigisse, inter eruditos con-
venit. Accedit, quod Sidonius lib. VII, Epist. 19, Tho-
rismundum Gothorum regem, quem Aetius prælio
avertere non potuisset, gravi et inusitata Ferreoli
eloquentia inflexum prandioque exceptum, ab Are-
latensi

hic paulo fe-
sius disseren-
dum fuit.

A relatenſi urbe, quam rex ille obſidebat, remotum fuiſſe, teſtetur; quæ res ultra annum Chriſti 454 differri minime poteſt. Cum igitur, uti ex his patet, Ferreolus ſub annum Chriſti 451 et 454 vir et auctoritate et ætate gravis ac venerabilis eſſe debuerit, non potuit ſub annum Chriſti 519 Apollinarem noſtrum Arelate aſſiduo, ut biographus loquitur, venerari occuſu, niſi 70 circiter annos, qui inter Attilæ ac Thorismundi expeditiones et Sancti noſtri Arelatenſe iter interfuxerunt, ei ſuperaddas, atque adeo Ferreolum ſenem centenario majorem ſtatuas, qua de re mirabile proſurs eſſet tum biographi noſtri, tum aliorum, quos norim, ſcriptorum omnium altiſſimum ſilentium. Quapropter relicta Martenii opinione, memoratum a biographo noſtro Ferreolum eum eſſe cenſeo, qui præfati Tonantii Ferreoli filius et Ferreoli I ac Papianni nepos exſtitit, cui præter Tonantii nomen, quod ei Sidonius jam ſæpe laudat, Epist. 13, lib. ix et alibi tribuit, Ferreoli etiam nomen non ſecus ac patri et avo paterno fuerit inditum. Opinionem hanc meam firmat idem Sidonius citata Epistola 13, certe ante annum Chriſti 488, ac forte ſub annum 470 conſcripta, qua Tonantium hunc adhuc juvenem compellat; ut adeo hic, natus, ut Coitius citato loco exiſtimat, ante annum Chriſti 455, aut eo certe non ſerius, facile poterit Arelate degens, ſub annum Chriſti 519 Apollinarem noſtrum debito honore excipere, jam ipſe vir ætate proſectus nec annorum numero Apollinari noſtro impar.

44 Sed dum morarum ſpatia caritatis cauſa, ut biographus ait, protrahentem Arelate Præſulem tantisper nos elucidandæ veritatis gratia detinuimus, reliquum ejus iter nunc proſequamur. Cum jam ſuæ erga S. Genesium martyrem pietati ſuorumque conſanguineorum votis feciſſet ſatis, Maſſiliam, quo ab Arcutamia ſenatrice, ſua itidem conſanguinea, invitatus fuerat, Arelatenſibus vale dicto, diſceſſit, in eoque itinere a miniſtro deperditæ, quæ ex largiſſimis Sancti eleemoſynis adhuc ſupererat, pecunia ſancti Antistiis meritis feliciter recuperata eſt, ac paulo poſt energumeno, qui et ſurdus inſuper et mutus erat, mox ut Apollinaris jussu ſacro oleo a præſbytero inunctus fuiſſet, reddita ejusdem orationibus valetudo ac ſalus. Ita hæcenus biographus, qui mox ad ſupremum Sancti morbum ejusque pium obitum proſiliens, quæ Maſſiliæ ab eo geſta ſint, quæ via Valentiam regresſus ſit, ſilentio involvit. Porro ex his, quæ de S. Apollinare biographus num. 12 in hæc verba ſubdit, Ipſe remeandi (Maſſilia Valentiam) tantum ſpatium conſecutus, cælos petens, mundum, quem ſemper contempſerat, mox reliquit, ſat clare expreſſum habemus, ſupremum Sancti morbum, quo eum num. 10 Valentiam reverſum, poſt dies correptum fuiſſe, haud ſatis definito tempore et latiori phraſi indicaverat, ad pauciſſimos dumtaxat dies differri poſſe, ac viz ſanctum Antistitem ex itinere Valentiam appuliſſe, cum beatæ æternitatis iter ingreſſus eſt, laborum ſuorum virtutumque apoſtolicarum præmia recepturus. Facti hujus adjuncta ex eodem biographo lubet hic recensere.

mox moritur, non sine prodigio.

45 Cum poſt dies a reditu pauciſſimos inæqualitate, ut biographus ait, ſeu ægitudine impeditus Antistes, ad matutina Officia ex more Eccleſiæ perſolvenda conſurgere nequiviſſet, accidit, ut quidam ex cubiculi cuſtodibus, Paragorius nomine, dæmone, quo arreptus erat, inſti-

gante, ad locum, ubi decumbebat Præſul, inſano auſu acceſſerit, et alapa non timuerit cultum violare Pontificis. At pro nefando opere penas illico miſer luit, et loco, ad quem temere acceſſerat, divinitus tandiu immobilis hæſit, donec reversis ab Eccleſiaſtico Officio Sancti miniſtris, facta ei ab hoc precibus exorato abeundi potestas eſt. Ita ſere num. 10 biographus, cui, utpote teſti oculato viroque gravi habere fidem merito poſſumus, quam pariter et ipſe meretur, dum prodigium aliud in ipſo Sancti obitu contigiſſe, ita ſere num. 11 narrat. Dum Leubaredus, archidiaconus ſancti Antistiis, de valetudine ejus perquam ſollicitus, ad ægotantis cellam ſummo mane acceſſiſſet, et hanc inſolito ſplendentem lumine conſpiceret, rei novitate attonitus primùm hæſit. Cum tamen, quanto magis prodigioſi luminis fulgor creſcebat, tanto eſtidentius miraculum agnoſceret, reſumptis tantisper animis, cœpit attentius omnia oculis luſtrare. Et ecce, Præſulem ſuum jam vita ſunctum conſpicit, eoque compositum ſitu, ut ambabus manibus ad cælum extenſis, oculis apertis vultuque ad ſuperna porrecto, mentem ſequi corpore, ſuiſque oculis cælorum regna intueri videretur. Erantque ante eum et poſt columnæ duæ mirabili proceritate conſpicuæ, ardenti lumine radiantes, cereosque ſingulos gemino geſtantes in vertice. Hæc diſſuſus ex Leubaredo archidiacono et oculari teſte biographus, qui cum annum, quo hæc geſta ſint, non expreſſerit, eum nos utcumque eruere num. 21 conati ſumus. Eo proinde curioſus lector, ſi velit, recurat.

46 De Sancti corporis ſepultura deque factis ejus translationibus nunc acturo, utinam mihi pariter ſcriptorum æqualium teſtimonia præluerent, quibus ſuo quæque loco et tempore quam proxime ſaltem ſtatui pro certo poſſent! At, quod aliis hæcenus, qui de hoc argumento ſcripſerunt, accidit; ita et mihi aliud non ſuppedit documentum, quam quod Vincentius Barrali in Chronologia Lerinenſi pag. 378 edidit, ſibi, ut ſcribit, a Reverendiſſimo domino, Petro Andrea de Leberon, episcopo Valentia, communicatum ex antiquo manuſcripto ſucceſſionum antistitum Valentienſium. Cui quidem instrumento non in omnibus plenam fidem eſſe habendam, ex eo liquet, quod Sancti obitum tempore Clodovei primi Francorum regis Chriſtianiſſimi contigiſſe tradat, cum tamen S. Apollinaris Epaoenſi ſynodo tempore Sigismundi, Burgundionibus imperantis, celebratæ, anno 517 interfuerit, atque adeo annis certe 7 Clodoveo regi, anno 511, ut inter eruditos jam convenit, defuncto, ſuperſtes in vivis fuerit. Sed tamen, cum ea, quæ de Sancti ſepultura deque geminis reliquiarum ejus translationibus illic memorata ſunt, falſitatis aliunde non convincantur, illudque documentum forte ex ſatis antiquo deſumptum fuerit manuſcripto, inde huc, quæ ad rem noſtram faciunt, tranſcribere non pigebit, quibus, quam quiſque vult, fidem habeat. En ejus, correctis typographicis mendis, verba: Sepultus... fuit beatus Apollinaris in eccleſia ſanctorum Apoſtolorum Petri et Pauli in ſuburbio Valentia.

47 Exinde vero tempore Damberti, episcopi Valentienſis (quem ſextum ab ipſo S. Apollinare episcopum, tacentibus antiquis, facit Barrali) creſcente multitudine fidelium maxima cum devotione, quia eccleſia S. Stephani protomartyris auguſtior et celebrior erat, reli-

AUCTORE
J. G.

E

F

corporis
translationes

AUCTORE
J. G.

quæ beati Apollinaris ab ecclesia Apostolorum Petri et Pauli ad eandem basilicam beati Stephani summa cum veneratione concursuque populorum translatae sunt et ibi honorifice reconditæ. *Dein, interjecto miraculo, circa annum Christi 4060, ut illic dicitur, patrato, de quo infra agendum, alteram Sancti reliquiarum translationem sic recenset: Anno vero millesimo nonagesimo quarto corpus ejusdem sancti Apollinaris translatum est secundo ab ecclesia sancti Stephani in basilicam majorem suo nomine insignitam, et in majori altari collocatum, ubi cum summo decore permansit et veneratione. Quod vero in eodem instrumento apud Barrali loco citato adjicitur, in summa veneratione fuisse Sancti lipsana usque ad hæc vicina tempora Calvinianæ hæresis, quo * et basilicæ solo æquatae et sacra lipsana Sanctorum voracibus consumpta sunt flammis, hoc certe instrumento isti vel recentiori manu additum fuerit, vel si eadem omnia manu conscripta sint, juniorem ejus ætatem apertissime hæc verba produnt. Atque hæc sunt, quæ de Sancti sepultura ejusque translationibus commemorata B reperi, quæque etiam laudatus num. 5 Saussayus elogio S. Apollinaris ad calcem superaddidit.*

* quibus

et patrato
post mortem
miracula.

48 De patratis per multa sæcula ad Sancti tumulum miraculis, ut ex Agobardi, num. 3 laudati, verbis liquet, dubium esse nullum potest. At ex iis nulla singillatim descripta ad nos pervenerunt, quod nescio, an veterum incuria, an temporum iniquitati rectius adscriperis. Ex iis vero prodigiis, quæ post Agobardi tempora contigerunt, unum laudatus Barrali refert, quo auctore aut teste, non edicit, de puero a natiuitate muto, Pastorello nomine, qui, ut ipse narrat, cum in ecclesia B. Stephani ab hebdomadario vespertinæ Laudes inchoarentur, ventumque esset usque ad canticum angelorum exclusive (ALLELUIA scilicet)... meritis beati Apollinaris primam vocem emittens, cum toto choro ALLELUIA decantavit. Altera duo laudatus supra Joannes Columbus lib. 1 de Rebus gestis episcoporum Valentinorum pag. 232 recensuit miracula, in S. Apollinaris ecclesia patrata, quorum uno puella, nomine RICILDIS, multis annis contracta, ... statim sic erecta et incolomis facta est, quasi nunquam renum ac crurium dolorem sensisset. Eodem quoque tempore, inquit ex Brevariario Valentino idem scriptor, puella quædam, nomine Ermengardis, ex patre Rãgebarto, male a demone vexabatur. Hanc ecclesiam intrare spiritus malignus nullatenus sinebat etc. Hæc, prout Columbus refert, curata est, voto facto; quod cum frater non impleret, rursum a demone arrepta est, ad lectumque gloriosi Pontificis ductam in catenis ferreis, deseruit demon. Ita ille: sed biographum potius nostrum, rerum a Sancto nostro gestarum ocularem, ut diximus, minimeque suspectum testem nunc audire juverit.

VITA

Auctore coævo, forsan Eladio diacono a,

Ex veteri Ms. S. Claudii, collato cum Mss. Accincti monasterii, Ursicampi et Cisterciensi, item cum editionibus Labbei tom. I Biblioth. Mss. pag. 689 et Edmundi Martene tom. VI Amplissimæ Collectionis p. 779. E

PRÆFATIO.

Quantum se omnium vita Sanctorum beatis actibus sacrisque virtutibus non solum præsentem clarificavit in sæculo, sed æternitatis quoque titulus * extulit in futuro; tantum fidelium sensibus reatum abusionis exhibent, si, linguae taciturnitate denegatis * præconiis neglegantur b. Et licet sufficiat eis, presentia gaudia laborum vicissè compendiis *, tamen memoria * fraudantur et * posteris, si succedentibus sæculis vivacia facta silentio denegerent. Et licet orbis totius spatia gestorum admiratione compleverint, et nullus sit Christiani nominis locus, qui aut electorum gloria careat, aut operum felicium laudes ignoret; tamen nos ammonent Apollinaris summi facta pontificis, ne prætereat sedulitas votis *, quod nequit * lingua exæquare successibus c.

S. Apollinaris gesta cur literis mandata.

* Marten. sacculis
* al. negligantur

b
* Lab. compedibus
* Lab. memoriæ
* Martene, a

* Lab. vocis
* ibid. nequam valet

ANNOTATA.

a Consule num. 11, quo, Eladium diaconum hujus Vitæ auctorem non improbabiler dici posse, diximus.

b In veteri codice Ms., quo usus est Labbeus, item in Ms. Ursicampi, cujus apographum nobis anno 1666 communicavit Fr. Lud. Nicquet, bibliothecarius Cælestinorum Succisnensium, et in apographo Cisterciensi tom. VI Mss. num. 40 ita legitur: Si linguae taciturnitate debitis præconiis negligantur. Hac et sequenti periodo, satis obscura et impleta, significare vult biographus, injuriam Sanctis eorumque virtutibus fieri, si scriptis non transmittantur ad posterum.

c Imparem se hic et infra num. A biographus profertur, qui omnia S. Apollinaris gesta singillatim pro meritis prosequatur. Porro lectorem monitum hic velim, non pauciores in ipsis Actis, quam in Præfatione jam edita, variantes exstare lectiones, quas omnes, tum quod numero complures sint, tum quod non adeo magni momenti, deinceps adscribere, operæ pretium non duxi.

CAPUT

CAPUT I.

Sancti patria et genus : ob incestum virum aulicum sacra communione exclusum in exilium Sanctus pellitur : perpetrat illic miraculum : a rege, quem attentu vestimenti sui divinitus curaverat, ab exilio revocatur.

Sancti patria, genus, institutio, virtutes generatim.

a

B

b

* Mart. mendose mandaretur et confunderetur

c

Ob incestum aulicum sacra communione privatum

d

e

f

* Mart. vitiose cumlaret

g

* Mart. nobilitatis

h

C

i

in exilium mittitur,

k

* apud Mart. deest caelestibus

l

m

n

o

Igitur beatus Apollinaris, Valentinae urbis episcopus, apud Viennam et natus et institutus est. Qui nobili generis ortu conspicuus, natalium titulos mentis fastigatione sublimans a, dum Pastoris cura gregem sibi creditum paterna gubernatione fovaret, multis eum constat emicuisse virtutibus, quas pro immensitate gestorum praeterire maluit imperita praesumptio b; ne tanti Viri merita indignis adressa suffragiis, non tantum mandarentur dictis, quantum verborum confunderentur * injuriis. Tamen, quod, mundanae vitae propinquante jam termino, egisse eum, recolimus, tam praesentibus, quam futuris saeculis aperimus c, ut praedicandis actibus exemplis gloriosis, emulatione laudabili posteritas excitetur.

2 Itaque accidit, ut quidam ex officio regis Sigismundi d, nomine Stephanus, qui super omnem dominationem fisci e ejus principatum gerebat, defuncta ejus conjuge, sororem / uxoris suae sibi illicite conjugii consortio copularet *. Qua de re sancti ac beatissimi apostolici viri Avitus et Apollinaris (qui secundum carnem germani g, in Christi vero opere famosissimi fratres; omni semper in tempore operibus mancipati divinis, nobilitate * eorum cognita, prudentia, doctrinis sacris, spiritu fervente eruditi) synodalem institutionem h servantes, cum reliquis pontificibus simul in unum congregati, ipsum Stephanum sacra communione privari sanxerunt: ut calcata scilicet humanae fragilitatis impudicitia, incestum, quod justitia superna damnavit i, inhonesta praesumptio non audeat vindicare.

3 Tunc rex dirae insaniae furore permotus, beatissimos Pontifices, acerrime insidias praetendendo, injuriare non desinebat k; sed apostolici atque venerabilis Viri, minas terreni regis minime formidantes, imperiis caelestibus * armati, ita se justitiae vinculo nexuerunt, ut quaelibet supplicia eisdem inferrentur, ut socii passionum, tormenta tolerarent l. Visum enim illis est m, ut in oppido civitatis Lugdunensium, quod nuncupatur Sardinia n, pariter tamquam exilio deputati, auxiliante Domino, comitarentur. Videns vero rex ille, constantiam eorum incorruptibilem esse, ab ira non desinens, praecipit, ut Pontifices, qui ibidem pariter residebant, ad propria revertentur o, et singillatim per singulos menses regem operiri deberent. Sed quia beatissimus Apollinaris in condemna-

tione Stephani perseverans p videbatur, ipsum primum studuit observare. Tunc omnes lacrymis divinam potentiam obsecrantes, ne se derelinqueret, valedicentes, celebrata oratione profecti sunt.

4 In quo loco dum Vir Dei morarum spatia necessitatis causa sustineret, ab ardenti aestu fluensa Rhodani q tepefacta sunt, ut a sitiensibus ex eo aqua potari non posset. Et quia nullus puteus, neque fons, unde aqua hauriri deberet *, ibidem reperiebatur, beatissimus Vir Dei firmans se Spiritu Sancto, et virtutibus non ignotae potentiae securus, confert se ad locum a Deo designatum, et secretius praecipit suis sarculum r exhiberi: quo exhibitio, oratione expleta, dixit ad eos: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti hunc locum aperite. Hoc facto, mox annuente illo, qui aquas fervere jubet in corde terrae, fons exortus est: et quamdiu beatissimus Pontifex ibidem moratus est, beneficio omnipotentis Dei aquam sibi placitam semper habere promeruit: post discessum vero ejus fons siccatus est, ut omnes agnoscerent, meritis Servi Dei fontem ipsum obsequium suum detulisse, et E ad pristinum cursum fuisse reversum /.

5 Cumque rex Virum illum apostolicum nec videre vellet, sed magis insidias praetendere studeret, qui est meritorum rectissimorum et immensa virtutis laudabilis iudex t celerem ultionem demonstrans, illico contigit, ut ipse rex ita vim febrium incurreret, ut potius funebris quam vitalis esse crederetur. Tunc regina ipsius u fide accensa, alacri festinatione pervenit ad locum, ubi beatissimus Pontifex residebat: et avida devotione petebat, ut intercessione ipsius Dominus suus x incolumitatis donum reciperet. Sed Vir Dei, abdicata mundanae elationis effrentia, eundi famulatus omnimodis denegavit. Magisque regina illa lacrymis pedes ejus rigans, posebat vel cucullam ejus y sibi praestari, quam super regem sternere deberet. Victus fletibus, cessit. Quae cum, tribuente Deo, supra virum suum fiduciali constantia fuisset expansa, statim effugata infestatione febrium, vel si qua alia impugnatione videbatur, prosperitatis munus emeruit z.

6 His actis, reminiscens rex ille facinus, quod admiserat, licet grandi confusione repletus, tamen exultans, quod, suffragante Pontifice, per vestimenti ejus tegmina pristina meruisset consequi sospitatem, praecurrens aa primum studuit, ut tanti miraculi tantaeque virtutis largitate * latitantes, quos Dominus servo suo benignitatis munere tribuit, oculis visibilibus cernere mereretur. Agnita virtutis gratia, venit ad Virum Dei: et complectens pedes ejus coram positus, cum exultationis fletu veniam postulabat, dicens: Peccavi, inique gessi, dum justis indignas saepe intulerim tribulationes. Nam quae expugnari nescit justitia caelestis, hoc ipso, quo impugnatur *, fortior est. O caelestis Regis indulgentia, qui peccantium animas non vult perire, sed culpas! o virtutum gloria, quae per famulum suum Apollinarem, refutatis mundialibus curis, gemina gratia claruit virtutis! Denique adsistens pro justitia, insaniam regis tumidamque ejus superbiam reprimit, et orationis effectum, a languore mortali, quo detinebatur, absolvit * bb.

8 AN-

AUCTORE COLEVO, FORSAN ELADIO.

P

ubi fontem prodigio elicit.

q

* i. e. posset

r

s

Rex a febris attentu vestimenti ejus curatus,

t

u

x

y

z

delicti veniam supplex petit.

F

aa

* abundat largitate

* Mart. vitiose impugnat

* Labb. mendose absolvitur

bb

ACTORE
COEVO, FOR-
SAN] ELADIO.

ANNOTATA.

- a De Sancti patria et loco educationis actum est num. 19; de nobilissimo vero ejus genere num. 15 et tribus seqq.; quos legesit. Hos, ut in primis illustres, natalium titulos excelsitate animi sublimiores fecit, seu mentis fastigatione, ut loquitur biographus, sublimavit. Mss. Ursicampi et Cisterc. legunt mentis fastigatione; sed perperam. Esse enim nomen a verbo fastigare, quod Plinio, Solino aliisque pro extollere et elevare sumitur, derivatum, clarius est, quam ut probari argumentis debeat.
- b Ex virtutibus illis, quas attingere ausus non est biographus, nos ex Epistolis S. Aviti aliisque testibus fide dignissimis aliquot recensimus num. 22 et seqq.
- c Consule Commentarii num. 29.
- d Est hic S. Sigismundus Burgundionum rex, cujus Vita tom. I Maii pag. 83 et seqq. ab Henschenio nostro illustrata fuit.
- e Id est, ærarii regii. Vide Cangium verbo
- B Fiscus. Erat igitur Stephanus ille ærarii regii summus præfectus; quam vero fuerit Sigismundo carus, quantaque apud eum gratia valuerit, conjici facile ex his potest, quæ optimus et alioqui episcoporum reverentissimus princeps ejus causa adversus eos intentavit.
- f Demortuæ uxoris nomen nusquam reperi; at incestæ complices nomen fuisse Palladiæ, ex canone 6 concilii Lugdunensis indubitatum est.
- g SS. Apollinarem et Avitum germanos fratres seu communibus ortos parentibus fuisse, in Commentario num. 14 demonstratum est.
- h Legesit num. 30 et seqq. Commentarii, ubi hæc illustrata sunt.
- i Non quidem hæc ita intelligenda sunt, quasi jure naturæ vel divino irrita essent connubia inter primo gradu affines in linea transversa; contrarium enim exemplo patriarchæ Jacob, qui duas sorores Liam et Rachelem duxit, evidenter liquet, et in Lege Nova patet ex eo, quod plures summi Pontifices, penes quos non est in divina lege dispensare, in primo gradu affinitatis linea transversæ jam valide dispensarint, puta Martinus V, Alexander VI, Julius II, Urbanus VIII, Innocentius X, uti apud Pichlerum in jure canonico lib. 4, tit. 14 de consanguinitate et affinitate § 2, num. 27, ad 6, testis est Clericat. de Matrim. decis. 31, num. 50. Cum igitur incestas Stephani nuptias justitia superna damnatas dicit biographus, de jure Ecclesiastico, quo hæc nuptiæ prohibite sunt, loqui voluisse dicendus est. De simili prorsus casu ita epist. 160, alias 197 S. Basilii Magni ad Diodorum scripsit. Primum itaque, quod in ejusmodi rebus maximum est, morem nostrum objicere possumus, ut vim legis habentem, eo quod nobis a viris sanctis tradite sint regulæ. Mos autem ille est ejusmodi, ut si quis impuritatis vitio aliquando victus in illicitam duarum sororum conjunctionem incidit, neque id matrimonium existimetur, neque omnino in ecclesia cætum admittantur, priusquam a se invicem dirimantur. Similia in Agathensi synodo et in Epaonensi, de quibus vide num. 30, decreta tum fuerant, ac proin incestas illas nuptias justitia superna damnatas dixit, quod nempe ab his damnatæ essent, quos, qui audit, Deum audit, juxta illud Lucæ cap. x, v. 16: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit.
- k Quas Sigismundus, Stephani artibus misere delusus, insidias episcopi struxerit, quæste singillatim eis intulerit injurias, tacente biographo, frustra divinaverò. Non hæc tamen ita atroces fuisse putem, ut sine auxilio dici possit pius aliquin rex diræ insania furore permotus in episcopos fuisse.
- l Vide in Commentario numero 32, quæ ab episcopis in Lugdunensi concilio statuta hæc in re fuerint. Eo enim biographus allusisse videtur.
- m Non tam sua sponte, quam regis jussu, eo in exsilium omnes episcopos deportatos fuisse, crediderim; nisi forte optionem eis dederit princeps, ut, quem vellent, exsili locum deligerent.
- n Locus hodie incognitus.
- o Scilicet, ne simul tot ecclesias orbaret pastoribus, inquit Saussayus in Elogio S. Apollinaris. Id tamen revocatis ab exsilio episcopis injunxit princeps, ut per singulos menses regem operiri, seu regi adhærere, ut Mss. Ursicampum et Cisterciense legunt, suis singuli vicibus deberent, eo fortasse consilio, ut, qui præsumptus inter se conjunctos ad suam pertrahere sententiam nequiverat, dissociatum quemque sibi adhærere coactum, eo tandem adduceret.
- p Consule num. 33.
- q Notus Galliarum fluvius, vulgo le Rhône dictus. Porro ex hac biographi narratione conficitur, S. Apollinarem usque ad anni probabilius 518 ætatem vel autumnii principium episcopali sede extorrem fuisse. Consule num. 34.
- r Sarculus seu sarculum instrumentum est rusticum, quo segetes vel horti purgantur.
- s Similia leguntur in variis Sanctorum Vitæ.
- t Mss. Labbeana ita legunt: quem meritum rectissimorum et immense virtutis laudabilis judex celerem ultionem demonstrans, illico contigit, ut etc. Mss. Ursicampi et Cisterciense etiam legunt quem; sed vitiose, ut patet. Martenius vero ita habet: Qui est meritum rectissimorum judex et immense virtutis laudabilis, celerem ultionem demonstrans, contigit, ut ipse rex illico ita vim febrium incurreret etc. Quibus verbis significare intendit biographus, Deum æquissimum judicem, factam S. Apollinari injuriam vindicasse, tam ardenti violentaque febre Sigismundum corripiendo, ut illico hic inde morti proximus esse videretur.
- u Prior S. Sigismundi conjux, de qua biographum hic egisse, autumo, teste Jornande de Getarum sive Gothorum Origine cap. 58, Ostrogotho nomen habuit, fuitque Theodorici, Gothorum regis naturalis ex concubina filia, quam, eodem Jornande teste, in Mesia genitam, mox ut in Italiam venit, Sigismundo in conjugio copulavit. Sunt, qui ei Amalbergæ nomen indunt, at, nullo, ut arbitror, antiquitatis testimonio. Ad Catholicam fidem, non secus ac maritum communemque filium Segisricum, ac filiam anonymam, conversam fuisse, suadet biographi nostri narratio, tametsi, ut verum fatear, hoc æque indubitatum non sit, cum id de illa, quemadmodum de aliis, nulla S. Aviti Viennensis episcopi Homilia ejusve titulus diserte testetur.
- x Nempe Sigismundus rex. Etiam in sacris Litteris legimus, maritos ab uxoribus Domini titulo compellatos.
- y Qui hinc Lerinensem monachum fuisse S. Apollinarem contenderet, omnes omnino ejuslibet conditionis viros, quibus tum temporis mos erat cucullatus vestes gestare, Lerinenses monachos statuere per consequens deberet.
- z Quam plurimos ægros tactu vestium, qui-

A bus viri sancti induebantur, subito sanatos fuisse, tum sacræ Litteræ, tum Ecclesiastici Annales et Sanctorum Acta evidentissime demonstrant.

aa Solus Martenius legit: Percurrens primum studuit. Præplacet nostra lectio; ea autem biographus indicat, Sigismundum, excussa divinitus febrî, ad ipsum, ubi Sanctus degebat, exsiliî locum mox convolasse, tum ut prodigium eductum fontem, de quo a conjuge sua verosimiliter redditus certior erat, suis oculis intueretur, tum ut admissi a se delicti veniam suppliciter rogaret sanctumque ipse Antistitem ad suam sedem honorifice deduceret.

bb Non extra noxam fuisse in tuendo Stephano suo Sigismundum regem, res ipsa loquitur. Non hinc tamen piissimi regis evertitur sanctitas, cum quidquid in hoc negotio labis contraxerit, id digna eum eluisse pœnitentia, biographus dicat. Accedit, quod præcepti potius animo et Stephani artibus dolisque circumventus, aut forte Ecclesiasticarum de incestis legum ignorantia potius, quam propria animi perversitate, nedum superbia et insaniam, ut per auzesim biographus scribit, in sanctissimos episcopos acrius adinadvertit.

B **CAPUT II.**

Sancti navigatio per Rhodanum, energumeni curatio: in Arelatensem urbem adventus: pecuniæ deperdite inventio ejus meritis adscripta: duorum dæmoniacorum altera curatio: miræ in ejus obitu visio: obitus in civitate Valentina.

Sanctus Rhodano navigans,

Dignum ergo est, ut silendo non denegentur, quæ Divinitas in servis suis operatur, sed populo credenti, Deo auspice, patefiant. Ergo cum pontificalis officii cursum tricesimo et quarto anno venerabilis vitæ completeret **a**, superna ammonitione commotus, ad visendos concacerdotes propinquosque suos properare decrevit, dicens, ante transitum suum (quem jam celeriter imminere **b** divina revelatione cognoverat) velle se tam liminibus sancti Genesii martyris **c**, quam conspectibus pontificum, atque affatibus propinquoꝝ presentanea contemplatione præbere. Tum iter dispositum cursu navigationis arripuit: et quamvis cæteros pernecis **d** Rhodani fluentia terrent, tamen in ipsius sancti Pontificis meritis confidentes, inter undarum minas tuti secundis æstibus properabant; ut deditum amnem casibus **e** tunc manifestum sit caruisse periculis. Sempiterni ergo Regis ammiranda et non ignota potentia tum Sanctis suis lumina subdidit, qui sibi quondam æquora gressibus patefecit **f**: et fluvius, qui mortifera rapacitate terrere prius noverat, jussione Dominica didicit famulari. Jamque somno, aquarum despecta ferocitas *, per navigium sopore corpora solvebantur; ita ut beatus Antistes securitatem, quam vigilis meruerat, dormitatione monstraret: qui tamen viribus insopitus, diabolum, quem sepe insomnitate

* Labb. ferocitate

vicerat, mentis indefessæ aggressionem confudit, quod etiam sequens patefecit eventus.

8 Namque cum jam in conspectu, naturæ firmatam munimine arcem monstraret Avennio **g**, navigium, quod sanctum Antistitem gerebat, subitaneis fluctibus excitatis, cœpit diabolica emissionem vexari: ita ut posset navigantium oborta desperatione turbari **h**, cum esset potius valde dormientis gubernatione securus. Tunc quidam diaconus, Eladius nomine **i**, in partem ipsius lectuli residens, librum sancti Hilarii **k** lectionis studio percurreret: qui respiciens, vidit unum ex pueris **l**, nomine Alifium *, dæmonis impugnationem vexari: quod non solum perturbatione membrorum, verum etiam hinnitu, mugitu, vel balatu pecorum fatebatur. Cumque cerberet periculum navis miseræ istius successione summotum **m**, statim Sanctum importuna adgressione a somno compulsi excitari. Cumque ab eo quoque ipso Vir Dei tam calamitatis seriem, quam metum præcedentis periculi cognovisset, ait ad eos lacrymans: Grande certamen cum adversario humani generis nunc gessimus in sopore. Quod in veritate constare, subsequens demonstravit exemplum: nam et dormiens procacitatem repressit undarum, et dæmonium ab arrepto corpore evigilans effugavit. Quæ virtus ut periculum quoque evaderet vanitatis, per Salutarem * eum voluit curare presbyterum: qui vix tandem Antistitis jussione compulsus, et manum ei imposuit et ad quietem pristinam, discedente diabolo, revocavit. Et quia ipse presbyter impugnationem dæmonis sæpius sustinebat, hoc magis sanctus intendit Episcopus, ut ab eo adversitas ipsa **n** in nomine Salvatoris se depelli cognosceret *, quem infestatione crebra adgressus fuerat superare. Nam uterque sanitate recepta, orationibus in se perfecisse salutem suam, perpetua curatione nostrum docuere Pontificem **o**.

9 His actis, dum a cunctis grates divinæ potentie redderentur, in conspectum Arelatensium turbis **p** Rhodano famulante **q** pervenimus; ubi sanctus atque præcipuus vir dominus Caesarius **r** episcopus, plebis quoque comitatus obsequiis, pariterque Liberius **s** præfectus, officio stipante circumdatus, et sedulo accurrere studio et lætis eum excoluere sermonibus: confidentes, quod in adventu ejus divinam misericordiam excepissent. Hoc civitas gavisæ præsidio, populorum exultavit studiis. Hinc sanctus Apollinaris civibus annuens, paulisper precibus moras indulsit: ubi cum a consanguineis suis Parthenio **t** et Ferreolo **u** assiduo veneraretur, multis eum onerare muneribus: quæ indigentium manibus prope totum retinuit urbs devota, quod dederat. In quo loco dum morarum spatia caritatis causa protraheret, Arcutania **x** senatrice propinqua sua invitante, Massiliensium **y** nos **z** vota suscipiunt. Ubi dum præcedens memoratus diaconus **aa** festinare, a socio itineris, Leone **bb** nomine, veridica responsione cognovit, ipsos solidos **cc**, qui eleemosynis superfuertant, quo ligati erant, salvo **dd** linteo perdidisse. Tunc diaconus ille meritorum Pontificis securitate confidens, ait ad eum **ee**: Succensendum est nobis, ne pereat, quod est pauperibus deputatum. Itaque revertentes, sparsos totos solidos protinus invenerunt, nec potuit rem sacra largitione * jam pauperum, arenarum, quæ exceperat, fraudare congeries.

AUCTORE CORVO, FORSAN ELADIO. energumenum unum per sacerdotem, ante etiam a dæmone infestatum, curat;

g
h
i
k
l
* al. Alisium

m

E
* Mart. per suum

n
* Ms. Cist. cognosceretur

o
dum Arelate cum S. Caesario et consanguineis suis agit, pecunia amissa recuperatur:

p **q**
r
s

F
t **u**

x
y
z
aa
bb
cc
dd

ee

* Labb. sacram largitioni

AUCTORE
COEVO, FOR-
SAN ELADIO.
energumini
duo ab eo
curantur:

ff

gg

* Mart. De-
indeque post
dies aliquos

ii

kk

ll

mm

nn

oo

B

* desunt haec
in Ms. Ursic.

* Lab. vendi-
care auderet.

* Ms. Cistert.
vitiose et oratu

mira in ejus
obitu visio:

pp

qq

* al. deest
inquit

C

* Mart. pa-
terna

* Mart. corru-
pte ceterosque

10 Accidit, hoc ipso operante, clarum vel grande miraculum. Nam quidam surdum et mutum filium exhibentes (quam geminæ calamitatis causam dæmonis assiduitas veritate nutriebat ff) suppliciter postulabant, ut ab hac tribulatione, sancti Apollinaris orationibus sanaretur. Quem ille per presbyterum suum secretius ecclesiam jussit induci: ubi dum fuisset oleo sacro gg linitus, ut fuerat pontificali jussione præceptum, statim imbecillitate submota, salutis præmium, diabolo fugiente, promeruit. Secutumque est post dies *, ut Sacerdos ipse hh inæqualitate detentus ii consurgere ad dependenda matutina Officia kk non valeret. Qui dum in lectulo suo tolerandæ infirmitatis causa quiesceret, quidam ex custodibus cubiculi, Paragorius ll nomine, dæmonio instigante commotus, ad lectum ipsius insania ducente pervenit, ac ipsius adversarii mm persuasus audacia, alapa non timuit vultum violare Pontificis. Quod opus nefarium propria religatione condemnans nn, factum est, ut Pontificis viribus suisque ausibus necteretur. Nam grabato, cui admotus fuerat, statim hærens, mansit immotus. Nos oo vero, redditis Deo de more præconiis, dum cubiculi cellula nobis re-deuntibus patuisset, eum *, qui vinctus stabat, locum tenere vidimus inconcessum: indignatis-que nobis, cur quod reverentia vitari solet, præsumptio vindicaret *, causam rei gestæ tam verbis ipsius Sancti, quam hærentis taciturnitate cognovimus. Tunc Servus Dei, fugato diabolo, absolutionem capto precibus exoratus * indulsit, factoque in uno geminæ claruere virtutes, ut quem potestas vinxerat, benignitas liberaret.

11 Leubaredus pp quoque archidiaconus, ipsius Servi Dei eo tempore obsequiis inhærebat; qui dum ad matutinas Laudes reddendas nobis consurgentibus defuisset, et revertens causam ab eo hujus inefficacitatis exquirere qq: Remotis, inquit *, officiorum sociis, sollicitudinis voto ad cellulam domni Apollinaris accessi: quam cum immenso lumine fulgere conspicerem, amoris instinctu integritatem ipsius cupiens investigare miraculi, studio devotionis exarsi. Cumque inter patentes januas inserto lumine videre cuncta posse me credidi; quamquam magna claritate terrerer, tamen quanto fulgor magis creverat, tanto miraculum evidenter noscebatur. Nam noster Patronus et pontifex, utrisque manibus ad cælum extensis, oculis apertis, vultuque ad superna porrecto, mentem sequi corpore videbatur; ut fide non dubia patentia * regna cælorum etiam corporalibus oculis inspicere crederetur. Erantque ante eum et post columnæ duæ mirabili proceritate conspicuæ, ardenti lumine radiantibus, cereosque * singulos gemino gestantes in vertice. Quaclearitate deterritus et gaudiorum magnitudine tremefactus; revertens lectulo membra prostravi. Tantum enim sum visionis ipsius ordine pavefactus, ut oculis hauriens æterna mortalibus, sufferre terrenis sensibus cælestia non valerem: itaque victus jacui et vigore corpusculi depressus, lætitiæ mole succubui. Tunc sæpe dictus diaconus inquit: Es quidem, ut narras, gaudiorum timore confectus; sed exultare te convenit, quod cernere meruisti visibus altiora mortalibus. Deus enim omnipotens ad confirmanda pectora fidelium suorum, tanta incitamenta semper tribuit, ut suo gubernet imperio.

12 Hæc retuli gesta, quæ memini, quæ terris Magister ipse affectans cælos, insignibus reliquit exemplis. Nam ipse remeandi tantum spatium

consecutus, cælos petens, mundum, quem semper contempserat, mox reliquit. At vero Valentia rr, quæ flevit tunc amissum urbs decora Pontificem, destinasse a se ad superna assiduum nunc gaudeat * advocatum, regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est virtus, honor, imperium et potestas cum Patre et Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. Amen ff.

qui contigit
paulo post,
quam Sanctus
Valentianam rediit.

rr
* Ms. Ursic.
gaudet

ss

ANNOTATA.

a Ms. Ursicampi et Cisterciense ita habent: Ergo cum pontificali officio cursum tricesimo et quarto anno venerabilis vitæ comperiret, superna commotione comunitus etc. Sed nostram huic præferendam esse lectionem, nemo non videt. Porro cum biographus dicit, tricesimo et quarto anno venerabilis vitæ præmonitum de instanti sibi morte fuisse S. Apollinarem, id non de trigesimo quarto ætatis, sed de trigesimo quarto episcopatus ejus anno intelligi debet, uti ex dictis in Commentario num. 20 et 21 manifeste patet, ne alias, qui anno Christi 517 Epaonensi concilio subscripsit, et, teste Adone, jam tum anno 492 episcopali dignitate fulgebat, hanc admodum puer suscepisse dicatur, quod quidem omni prorsus verisimilitudine destitutum est.

b Hinc Sanctus eodem, vel subsequenti anno, quo hæc ei revelatio facta est, ad immortalæ vitam transiisse, non immerito dici potest.

c Edmundus Martene censet hoc loco, S. Genesium, de quo biographus agit, Arelate cum sacra Christianorum in theatro irridendo representaret, divino lumine illustratum et ex mimo Christianum factum esse. Sed hæc minime Arelatensi Genesio convenire, luculente ostendit Cuperus noster tom. V Augusti pag. 123 et seqq., ubi num 9 in fine ita de Marteni annotatione loquitur: In hac annotatione videmus manifestam duorum martyrum confusionem, quæ superius abunde refutata est, et inde discimus, interdum viros etiam circumspectissimos turpiter allucinari, quod humanum est, et ideo a nobis alienum non putamus. Quam vero frequentes ad hujus martyris sepulcrum peregrinationes antiquitus fuerint, ex hoc loco atque ex Actis S. Quinidii præsulis Vasionensis ad diem 15 Februarii, laudatus Cuperus pagg. 124 et 125 demonstratum dedit.

d Inde, ut nonnullis placet, a Massiliensibus, Græcis ex Asiana Phocæa advenis, Græco idiomate Ροδανος dictus est hic fluvius, propterea quod omnium Galliarum fluviorum maxime rapidus esset ac torrens. Ita fere Valesius in Notitia Galliarum pag. 473. Ut sit de etymo, præcipiti certe aquarum decursu memorabilis est Rhodanus. Hinc Strabo lib. 4 rapidum ac difficile sursum navigantibus; Annæus Florus lib. 3 de Bello Allobrogum impigrum; Seneca in Satyra prærapidum; Claudianus velocem ac ferocem; Ausonius præcipitem vocavit. Silius Italicus vero lib. 3 tumidi Rhodani minaces ripas celebrat, eumque ita describit:

Aggeribus caput Alpinis et rupe nivali
Prosilis in Celtas, ingentemque extrahit
ammem

Spumanti Rhodanus proscindens gurgite
campos,

Ac prope in pontum lato ruit incitus
alveo.

e Notat Ammianus Marcellinus lib. 15, Rhodano aquis advenis locupletiore naves vehi grandissimas, easque ventorum difflatu jactari sæpius ad-

A adsuetas: ut adeo mirum et prodigio simile biographo videri potuerit, prærapidum ferocemque alias fluvium, ac proin adversis casibus obnoxiū, tam pacate undas suas tum devolvisse, ut secundis quidem aestibus, quo cogitabant, navigantes properarent, nihil tamen, ut alias, properantibus periculi seu ab aquis seu a ventis esset.

f Alludit biographus ad mare Rubrum, quo Israëlita, Dei omnipotentia utrinque instar parietis divisum, sicco pede transierunt. Vide Exodi cap. 14. Hoc naturæ vires prodigium certo certius superavit; at, quod præter morem tam prospera per Rhodanum navigatione primum usi sint S. Apollinaris ejusque comites, non ausim prodigio adscribere, sed speciali potius providentiæ divinæ, res humanas sic suaviter et opportune in Sanctorum suorum gratiam disponenti.

g Avenio seu Avenio Cavarum, vulgo Avignon dicta, sita est ad Rhodani ripam sinistram, distatque recta via a Valentia Segalaunorum 20 circiter leucis Gallicis. Cum olim Burgundionibus parebat, munitissimam fuisse, ex eo liquet, quod, ut Gesta Regum Francorum cap. 16 testantur, afflicto exercitu Burgundionum, Gundobadus in fugam versus, Avenionem super Rhodanum ingressus sit, ibique se reclusit, nec eam Clodoveus victor obsidione capere potuerit. De munitimentis hujus urbis meminuit etiam S. Gregorius Turonensis Hist. Franc. lib. 6, num. 4, et auctor anonymus Austrasiensium apud Bouquetum tom. II, pag. 456, ubi Avenionem urbem munitissimam ac montuosam vocat.

h Non consentiunt sibi hic Mss. apographa. Alia legunt: navigium sanctum Antistitem, quod gerebat; alia nostræ lectioni ad apicem consonant: et paulo post alia sic habent: Ita ut posset navigium obruta desperatione turbari, cum esset valde dormientis gubernatione securus. Sed vitiosæ huic locutioni nostra, ut patet, tametsi nonnihil obscura, præferenda est, qua indicare vult biographus, obruta subito tempestate et hinc vectorum trepidatione, in naufragii discrimen eos sese adductos credidisse, cum tamen præsentis S. Apollinaris, utut dormiente, nihil sibi timendum esset. Non dissimilem historiam leges in Evangelio S. Matthæi cap. 8, v. 24 et seqq.

C i Hunc Mss. apographa Ursicampi, Cisterciense, Accincti Monasterii, Labbeana et reginæ Sueviæ Claudium vocant. Rectiusne, quam Ms. monasterii S. Claudii, non habeo, unde asseverem. Cetera is mihi Claudius vel Eladius ignotus est; num vero pro biographo S. Apollinaris haberi queat, discussum est in Commentario num. 11.

k An S. Hilarii, Pictavensis episcopi, Opera, an vero S. Hilarii, Arelatensis episcopi, libros, puta Vitam decessoris sui, S. Honorati, Homilias, aliave teste Honorato, Massiliensi episcopo, ab eo conscripta Opera, diaconus ille tum lectionis studio pervolverit, nihil, unde definiri possit, biographus suppeditat. Illius Hilarii Vita apud nos data est ad diem XIII Januarii, hujus vero Hilarii Acta die 3 Maii et tomo VII Maii in Appendice pag. 594 illustrata sunt.

l Puerorum nomine sæpe a sacris auctoribus famulos designari, notissimum est. At forte hic puer aliquis, nomine Alifius, cujus in sacris literis et virtutibus institutioni S. Apollinaris vel præsidebat, vel invigilabat, designatus a biographo fuit.

m Apud Labbeum desunt hæc: Miseriæ hujus successione; in Cisterciensi autem apographo vitiose legitur successione. Significat biographus,

remittenti meriti sancti Præsulis naufragii periculo mox aliam calamitatem successisse, seu aliud alio malo fuisse depulsum, dum tandem, Pontifice e somno excitato, ab utroque immunes redditi sunt.

AUCTORE
COEVO, FOR-
SAN ELADIO.

n Ita omnia apographa; sed forte legendum adversarius ipse, scilicet, daemon, ut eum num. 10 vocat, et tunc sensus planus erit.

o Apud Labbeum hæc ita referuntur: Nam uterque sanitate recepta, orationibus sancti sui Pontificis in se profecisse sua salute perpetua docuere. Apographa vero Ursicampi et Cisterciense quantum ad voces adhuc magis a Sancti claudiano codice discrepant; sic enim habent: Nam uterque, sanitate recepta, tantum tamque stupendum miraculum meritis sancti Viri, ut dignum erat, non sibi, imputabat. Idem tamen quoad rem utrobique indicatur, nimirum, utrumque Sancti meritis precibusque perpeluam sui a dæmonio curationem debuisse.

p Arelas seu Arelate, Gallicæ Arles, etiam Rhodano adjacet, septemque circiter leucis Gallicis majoribus, quarum viginti unum gradum efficiunt, Avenione, et apud Bouquetum edita Charta geographica indicat, dissita est. Plura de hac urbe videsis apud Valesium, Baudrandum aliosve geographos.

q Id est, prono seu secundo Rhodani decursu. r Arelatensem sedem, prout Stillingus noster tom. VI Augusti pag. 52 censet, S. Cæsarius tenuit ab anno Christi 502 usque ad 542, mortuusque est, ut ejus Vita testatur, anno ætatis suæ 73. Colitur 27 Augusti, qua die in nostro Opere ejus gesta illustrata sunt.

s Ne dicta repetam, vide quæ de hoc viro, tum rebus gestis, tum virtutibus clarissimo, tom. VI Augusti pag. 78 in Annotatis ad Vitam S. Cæsarii a Stilingo mox laudato dicta sunt. Licet tamen his aliqua addere, quæ Sirmondus in Ennodii episcopi Ticinensis lib. v, non vero, ut errore typographico in Stilingi Annotatis positum est, libri vii, epistolam primam præclare de Liberio scripsit. Nihil habuit, inquit loco citato Sirmondus, ætas illa Liberii nomine illustrius. Primum enim pro Odoacre adversus Theodoricum fideliter stetit; post, illo devicto, sub Theodorico, quando is regnavit, summis togæ militiæque honoribus perfunctus, multa in Italia et Gallia præclara cum laude gessit, itemque sub Athalarico. Theodati etiam regis legatus ad Justinianum imperatorem delectus, a Justiniano denique ipso militaribus copiis adversus Gothos in Italia et Sicilia præpositus, ànnp ut Procopius testatur, καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς διαφερόντως, λόγῳ τε τοῦ ἀληθοῦς ἐπιμελεστάτῃ ἐξεπισκευασμένος. Hactenus laudatissimus scriptor, Cassiodorum, Procopium et Ennodium locis pluribus auctores citans. Præclara Liberii gesta egregie pariter celebrantur epitaphio, quod patri olim a filiis Arimini positum est his, ut Sirmondus Annot. 2 in Epist. 23, lib. ix Ennodii Ticinensis recenset, conceptum verbis:

Humano generi legem natura creatrix
Hanc dedit, ut tumuli membra sepulta te-
gant.

Liberii soboles matrique patrique superstes
Triste ministerium mente dedere pia.
Hic sunt membra quidem, sed famam non
tenet urna,

Nam durat titulis nescia fama mori.
Rexit Romuleos fasces currentibus annis,
Successu parili Gallica jura tenens.

Hos

AUCTORE
COEVO, FOR-
SAN ELADIO.

Hos non imbelli pretio mercatus honores,
Sed pretio majus detulit alma fides.
Ausoniis populis gentiles rite cohortes
Disposuit, sanxit foedera, jura dedit.
Cunctis mente pater, toto venerabilis ævo,
Ter denis lustris proximus occubuit.
O quantum bene gesta valent! Cum membra
recedunt,

Nescit fama mori, lucida vita manet.

t In Ms. reginæ Sueciæ, nunc Vaticano, Parthenius vocatur. Porro est is, ni fallor, Parthenius, qui matrem habuit germanam sororem S. Ennodii, Ticinensis episcopi, ut hic lib. v, Epist. 9 ad Faustum scribit in hæc verba: His Parthenius noster, germanæ filius incitatus stimulis, Romam, in qua est naturalis eruditio, festinat invisere. Ad eundem Parthenium, judice Sirmondo, exstat Elegiacum carmen Aratoris subdiaconi, anno Christi circiter 545 editum, quod tom. I Operum variorum Sirmondi col. 1148 edit. Venetæ anni 1728 videre est, et cujus etiam in Annotatione ad lib. vi, Epist. I Ennodii meminit idem scriptor. In hujus porro carminis seu Epistolæ, si mavis, inscriptione, Parthenium Arator appellat, magnificentissimum atque præcelsum, magistrum officiorum atque patricium; primisque versibus generis nobilitatem moresque ita laudat:

Si tibi, magne, velim fasces memorare parentum,

Vix daret in tergo pagina lecta modum.

A proavis atavisque potens tu stemmata vincis

Moribus, et meritis cedit origo tuis.

Atque hinc Parthenium hunc ab eo diversum esse crediderim, cujus ingluviem, scurrilitatem crudelamque zelotypiam ac denique funestissimum interitum S. Gregorius Turonensis lib. iii, cap. 36 descripsit. An vero, quod Martenius hoc loco conjicit, Parthenium, Gabalitanum episcopum, ab eodem S. Gregorio lib. iv, cap. 40 memoratum, biographus noster hic designarit, nulla mihi suppetit, qua id stabiliam, antiquiorum auctoritas.

u De Ferreolo illo vide disputata in Commentario num. 42 et 43.

x Matriona hæc apud Martenium Arculamia, in Ms. apographo Ursicampi Arcucamisa, in Cisterciensi Arcucanisa, in Labbeanis vero veteribus membranis et in Ms. Sancti claudiano Arculamia vocatur, estque, ni fallor, eadem nobilis femina, cui se S. Ennodius, Ticinensis episcopus, lib. vi, Ep. 24 consanguinitatis lege constrictum proficitur, quamque lib. vii, Epist. 14 supra claritatem generis morum luce sic profecisse scribit, ut filio presbytero, qui religionis studio ad Lerinensem eremum se receperat, exemplo atque incitamento esse posset. De eadem mentio etiam fit in Epistola Theodorici regis ad Marabadum et Gemellum apud Cassiodorum lib. iv Variarum, Epist. 12, ubi, quemadmodum apud Ennodium, exigua vocis mutatione Archotamia appellatur.

y Massilia urbs Galliæ notissima, vulgo Marseille dicitur, de qua uberrime Valesius in Notitia Galliarum aliique geographi egerunt, quos consule.

z Hinc biographum rerum, quas hic commemorat, oculatum testem fuisse, manifesto liquet.

aa Eladius nempe, aliis vocatus Claudius.

bb De hoc Leone nihil reperi.

cc Eruditissimus Muratorius Dissert. 28 de diversis pecuniæ generibus ita ad rem nostram

loquitur: Uti apud Romanos, ita et apud Italicos reges Gothos, Langobardos, Francos et Germanos triplici pecuniæ specie publicum commercium peragebatur, aurea scilicet, argentea atque ærea... Nullum autem usitatum nummorum genus antiquius fuit, quam solidorum. Erant aurei primo; deinde fuerunt et argentei; eorumque appellatio ante Constantini Magni tempora invaluit. Solidosne aureos an argenteos hic intellexerit biographus, ipso non edicente, quis pro certo asserat? Putem nihilominus de aureis rectius, quam de argenteis, cum exponi posse, cum paulo ante dixerit, S. Apollinarem a Parthenio et Ferreolo viris et opibus et dignitate florentibus, multis fuisse oneratum muneribus, nec verosimile appareat, eos Præsullem iter agentem, graviori minoris pretii argenteorum pondere onerare voluisse. Quod si reipsa, ut ego quidem existimo, de aureis solidis hic biographus egerit, haud levis fuit tum facta jactura; quandoquidem, teste Cassiodoro lib. I Variarum, Epist. 10, Sex millia denariorum solidum esse (veteres) voluerunt. Plura vide apud Cangium verbo Solidus.

dd Pro salvo linteo Ms. reginæ Sueciæ habet soluto lineo. Sensus utrobique est, deperditum fuisse ipsos solidos, retento tamen linteo marsupio, integro quidem et salvo, at dissoluto et aperto.

ee Martenius hæc ita edidit: Ait ad eum succensendum: Est nobis, ne pereat, qui sensus dupliciter vitiosus est. Nec tamen lectio nostra, lameli in aliis omnibus Vitæ apographis constanter eadem, mendo caret. Cum itaque, ut apparet, significare biographus voluerit, tum diacono Eladio, tum Leoni, itineris comiti, id officii munus fuisse, ut destinatum pauperibus pecuniam sollicitè custodirent, verosimiliter non succensendum, sed studendum, connitendum, incumbendum aliudæ synonymum verbum adhibuit, ut sensus sit; connitendum est nobis, ne pecunia jam casu amissa, perpetuum pauperibus pereat seu deperdita maneat; ac propterea illi statim regressi fuerint, amissam quaesituri ubique, qua transierant, pecuniam; qua in re protinus ita votis eeventus respondit, ut totos seu ad unum omnes solidos in arena sparsos invenerint.

ff In Ms. Ursicampiano et Cisterciensi corrupte legitur veterane; rectius apud Martenium veteratorie seu callide; ubi tamen pro nutribat legi debet nutriebat.

gg Non hic de sacro infirmorum oleo seu de Sacramento extremæ Unctionis agi, aperte ex eo liquet, quod miser ille filius moribundus non esset; sed nec de Sacramento Confirmationis hic sermonem esse, patet ex eo, quod hujus minister sit episcopus; illam vero unctionem, de qua biographus agit, simplex peregerit sacerdos. Ceterum olei sacri seu benedicti unctione non sacramentali sæpe Sanctorum meritis curatos a suis malis fuisse plurimos infirmos, Sanctorum Vitæ legentibus passim occurrit.

hh Cum audis, S. Apollinarem hic vocari sacerdotem, subintellige primi ordinis, ut a simplicibus presbyteris, qui secundi ordinis sacerdotes vocantur, episcopum distinguas. Vide Notas Sirmondi in Sidonii Ep. 11, lib. iii.

ii Id est, ægritudine, invaletudine seu morbo. Vide apud Cangium hoc verbo, quam frequenter inæqualitas hoc sensu sumatur.

kk Scriptores Hist. lit. Franciæ tom. III, pag. 144 recte advertunt, lacunam, quæ in Martenii editione est, bene a Labbeo sic expleri ad Matutina Officia, ut sensus sit, S. Apollinarem morbo

A morbo correptum assistere de more matutinis Ecclesiae Officiis non potuisse.

ll Paragorius is mihi aliunde ignotus est.

mm Vide superius lit. n.

nn Variant hoc loco apographa : Cisterciense pro propria habet prope; Ursicampanum loco participii condemnans legit condempnatur; omnia tamen habent religatione. Sed forte legendum propria religione seu conscientia, eo nimirum sensu, ut Paragorius, mox ut opus nefarium a se patratum fuit, ipsemet scelus suum agnoverit et condemnarit nihilominus tamen supplicii loco S. Apollinaris opera invisibili constrictus vinculo, immobilis lecto adherere compulsus fuerit : nisi velis, insanum hominem in sui sceleris condemnationem sese ipsum semel iterumque ligasse, ac Pontificis viribus ita invisibili vinculo adhuc

constrictum fuisse, ut nec loco cedere, nec movere se ullatenus posset.

oo Vide Commentarium num. 9.

pp De archidiacono Leubaredo, quem Ms. Ursicampanum Leuburedum vocat, nihil novi.

qq Ita 3 Mss. Consule Comment. num. 44.

rr Hæc ita Martenius habet : At vero Valentina urbs, quem tunc flevit amissum, urbs decora Pontificem destinasse ad superna assiduo nunc gaudet advocatum. Sed minus recte, ut patet.

ss Doxologia hæc, quæ apud Martenium deest, ita a Labbeo et in Mss. Ursicampano et Cisterciensi refertur : Regnante D. N. Jesu Christo, cui est virtus, honor, imperium et potestas cum Patre et Spiritu Sancto in Trinitate perfecta in sæcula sæculorum. Amen.

AUCTORE
COEVO, FOR-
SAN ELADIO.

DE SS. PLACIDO, EUTYCHIO, FLAVIA, DONATO, ALIISQUE MM.

MESSANÆ IN SICILIA

COMMENTARIUS HISTORICUS.

§ I. SS. Placidus et Socii martyres a recentioribus alii, alii ab antiquis martyrologis, ut apparet, ad hunc diem memorati.

SUB ANNUM
DXLI.
S. Placidus
Sociique mar-
tyres marty-
rologis

Sanctum Placidum, Sociosque martyres Martyrologia recentiora iusta ac vetera hodie quidem certatim celebrant; sed ita, ut, eademne, an diversa in illis signetur martyrum classis, ambigi non immerito queat. Annuntiatio recentiorum ut fere fit, passim uberior, et distinctior; contra brevior obscuriorque veterum: pauca ex illis laudasse sufficiat. Quod modo in usu est, Martyrologium Romanum ita habet: Messanæ in Sicilia natalis sanctorum martyrum Placidi monachi, discipuli beati Benedicti abbatis, et fratrum ejus Eutychiei et Victorini, ac Flavie virginis, eorum sororis; item donati, Firmati diaconi, Fausti, aliorumque triginta monachorum; qui a Manucha pirata pro Christi fide necati sunt. Martyrologii Romani emendatoribus prævivere Belinus, Maurolycus, Molanus et Galesinius: ex his Belinus S. Placido titulum discipuli S. Benedicti primus adiecit his verbis: Apud Siciliam natale sanctorum martyrum Placidi monachi, beatissimi Benedicti abbatis discipuli, Euticii: et aliorum triginta. Maurolycus longe proluxior: Messanæ, inquit ille, in freto Siculo sanctorum martyrum Placidi monachi, beati Benedicti abbatis discipuli, Eutychiei, Victorini, et Flavie, eorum germanæ, Donati, Fausti, Firmati, et aliorum triginta monachorum, qui a Manucha pirata, quem Abdala, barbarus Hispaniæ rex, miserat, cruciati et perempti sunt; a Gordiano autem socio, qui pavidus secesserat, in ipso urbis litore sepulti, juxta ædem S. Joannis Baptistæ, ubi erat Sanctorum oratorium; passi sunt anno Salutis quingentesimo quadragésimo primo; ipse autem Placidus, septennis a patre Tertullo traditus Benedicto, agens autem annum vigesimum sextum, martyrium

passus est; Gordianus autem eorum Passionem scripsit.

2 Fontem, ex quo sua Maurolycus hausit, postrema ejus, quæ de Gordiano, S. Placidi comite, est, periodus abunde declarat; sed lultulentum illum esse, ac Gordiano falso adscribi, manifestum fiet, cum de S. Placidi Actis agetur. Molanum interim audiamus: Apud Siciliam, inquit, natalis sanctorum martyrum Placidi, monachi beatissimi Benedicti abbatis, Eutychiei et aliorum triginta: quæ quidem Usuardina sunt; sed Placidum S. Benedicti discipulum fuisse, Molani additamentum est, alio propterea caractere expressum, et ex iisdem S. Placidi Actis, a Molano in sua ad S. Placidum Annotatione laudatis haustum. Galesinius vero tum ex iisdem S. Placidi Actis, tum e Siculorum de S. Placidi martyrio Epistola, sed sublestæ pariter fidei, ita scribit: Messanæ in Sicilia, sanctorum martyrum Placidi monachi, Euthichii, Victorini, Flavie sororis, Fausti, Firmati et aliorum triginta. Ii a Manucha pirata, quem barbarus Hispaniæ rex miserat, graviter pro Christi fide exeruciati, demum necem constanti animo obierunt. Hæc plures e recentioribus martyrologis non addo, indicasse contentus, unde, quæ in hodierno Romano Martyrologio legitur derivata fuerit SS. Placidi et Sociorum annuntiatio, in qua S. Placidi palæstra, monachus, Fratres et Soror, et Sociorum denique numerus discrete accurateque exprimuntur. Non ita Martyrologia antiquiora loquuntur; ab Hieronymianis initium capio.

3 Codex Epternacensis, initio sæculi VIII exaratus, ita habet: In Sicilia natalis Euticii et aliorum VIII. et alibi Barici, Victorini. Lucensis apud Florentinum: In Sicilia Placiti, Eutici, et aliorum xxx. et alibi Barici, Victorini, Fausti, Pelagi. Corbeiensis apud Dacherium tom. IV Spicul.

E

J. B.

F

tum antiquis
notissimi;